

SZABADI ERNŐ–LÓRÁND:

HÁROMSZÉK HELYSÉGNEVEINEK ALAKULÁSA A KÜLÖNBÖZŐ KÖZIGAZGATÁSI ÁTSZERVEZÉSEK ÉS KULTURÁLIS TÖRÉSVONALAK TÜKRÉBEN, KEZDETEKTŐL NAPJAINKIG

A kutatási téma relevanciája, illetve aktualitása a Románián belüli őshonos kisebbségek szerepére és egyben védelmére is épül, mindezt a Székelyföldön belüli Háromszék esetén keresztül szemléltetve. Jelen tanulmány megkísérli bemutatni Háromszék közigazgatás-területi alakulásának vázlatos folyamatát, ennek létrejöttétől napjainkig. Ugyanakkor másodlagos célként fogalmazza meg az imént említett szék helységneveinek, illetve ezek változásának követését a közigazgatási átszervezések és a különböző kulturális hatások fényében. Ezek alapján szerkezetileg két fő, részben egymástól elkülönülő fejezet került kidolgozásra, amelyekben belül a tanulmány alfejezetekkel rendelkezik. A kutatás eredményeinek megszerzéséhez általános elméleti kutatási módszer került alkalmazásra, illetve ezen belül bizonyos mértékben a történeti módszer is helyet kapott.

Háromszék közigazgatása

Háromszék közigazgatása, kialakulásától az 1562-es székely felkelésig

A keleti határokat fenyegető lovas-nomád népek megjelenése arra készítette a székelyeket, hogy fokozatosan keletre költözzenek, hátrahagyva Magyarországon nyugati, északi és déli határainak védelmét.¹ Háromszéket (előbb egymástól független székekként Sepszi-, Kézdi- és Orbaiszéket) a letelepedő székelyek harmadik csoportjának egy része alapította a 13. század első felében, hozzávetőlegesen Csíkszék megalakulásával azonos időben.² A későbbi Királyföldön élő székelyek tömeges elvándorlását, majd a mai Háromszéki-medencébe való letelepedését a dél-erdélyi szászok kiváltságainak rendezése válthatta ki.³ Az Andreanum 1224-ben említést tesz a sebesi székelyek hajdani lakhelyéről, ezért a későbbi Sepsiszék alapítói már ezt megelőzően el kellett hagyniuk Sebes vidékét, így a három közül elsőként megtelepedve az

¹ KRISTÓ Gyula: *A székelyek eredete*, Balassi Kiadó, Budapest, 2005, 85–97. p.

² RÁCZ Tibor Ákos: Háromszék első magyar telepesei és a határvédelem, *Erdélyi Múzeum*, LXV. Kötet, 1-2. füzet, Erdélyi Múzeum Egyesület kiadása, Kolozsvár 2003, 1–2. p.

³ KRISTÓ Gyula: *Magyarország története 895–1301*, Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 316. p.

új szálláshelyen.⁴ A kézdi székelyek migrációja szintén ebben az időszakban történhetett, mivel 1231-ben már szászok lakták Kézd vidékét. A meglévő forrásanyagok alapján, a székelyek szóban forgó csoportja valószínű, hogy előbb a Feketeügy feletti vidékre költözött, innen pedig tovább haladt az általa megalapított Kézdiszékre. A három közül utolsóként, valamikor a 13. század második felében vándoroltak el az orbai orosz-székelyek a későbbi Királyföld területéről, az Orbó vidékéről. Mivel IV. Béla 1247-ben még a Johannitáknak adományozta a későbbi Orbaiszék területét, ezért biztosak lehetünk benne, hogy a székelyek csak ezt követően alapították meg a szóban forgó széket.⁵ Az újonnan kialakított székely székek elnevezései az általuk hajdan lakott vidékek neveit őrizték meg. Sajnos a közigazgatási egységek kialakításának ennél pontosabb idejéről nincsenek ismereteink. Földrajzilag az Erdélyi-medence és a történeti Székelyföld dél-keleti részén helyezkedett el, pontosabban a keleti-kárpátok íve, Moldva, a Barcaság vidéke, valamint Udvarhelyszék és Csíkszék között. Háromszék egyike azon székely székeknek, amely keretén belül fiúszék került kialakításra.⁶ Esetében, Sepsi-, Kézdi- és Orbai fiúszékek mellett egy lehetséges fiúszékkal is rendelkezett (az erre vonatkozó magyarázatot lásd a 4. lábjegyzetben), Miklósvárszékkal, azonban erre kizárólag a fiúszék tartozékául tekintettek.⁷ A székelyek összességét tekintve, a történelem folyamán alapított hét fő szék közül, Háromszék különálló székei ezekből hármat tettek ki, amelyek alá összesen hat-hét fiúszék tartozott.⁸

⁴ Háromszék kialakulását megelőzően a különböző szakirodalmi források eltérő módon vélekednek Sepsiszék, illetve esetleges fiúszékének, Miklósvárszéknek a közigazgatás-területi struktúráját illetően. Egyes szerzők Miklósvárszéket gyakran önálló fiúszékként kezelik, mások gyakran Bardóc fiúszék részeként tekintenek rá, de több esetben Sepsiszék által még a korai periódusban bekebelezett és önállósággal nem rendelkező területként is említik. Alapvetően ez a dilemma okozza azt a helyzetet, amely alapján a székely fiúszékeknek összesen hat-hét fiúszéke volt (Miklósvárszék lenne a hetedik). Noha a kérdés izgalmas kutatási felületet biztosít, ennek tartalma jelen tanulmány kereteit jóval meghaladja, így nem térek ki a dilemma részletes bemutatására, megválaszolására.

⁵ GYÖRFFY György: *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza II, Doboka, Erdélyi Fehér, Esztergom, Fejér, Fogaras, Gömör és Győr megye*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1987, 646. p.

⁶ SZÁDECZKY-KARDOS Lajos: *A székely székek*, 1927, 133–150. p. L.: Magyar Elektronikus Könyvtár <<http://mek.niif.hu/04900/04920/html/mhodonerdely0010.html>> (letöltve: 2019. 09. 21.).

⁷ A szék kivételes jogállású népcsoportok esetében (például: jászok, kunok, szászok, székelyek), a magyar közigazgatás és igazságszolgáltatás egyik alapvető területi egysége a 12–13. századtól az 1876-os megyerendezésig. Szerepük ugyanaz volt, mint a vármegyéknek, de nem tartoztak a vármegyei joghatóság alá. A szék-rendszer keretén belül megkülönböztethetőek az úgynevezett fiúszékek és az ezeknek alárendelt fiúszékek, tehát ezek a szóban forgó közigazgatás-területi egység, alegységei voltak. BODÓ Barna: *A székelyföldi autonómia mozgásterei, Kisebbségkutatás*, XXV. évf., 2016/3. sz., 7–41. p.

⁸ HOSSZÚ Gábor: *A székely jog megjelenése egy róvámlelkben* (diplomamunka), Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest, 2010, 8. p.

A legrégebbi fennmaradt dokumentumsor, amely Háromszék településálmányát ismerteti az az 1332–1335 között felvett pápai tizedjegyzék, amelyben az akkor már létező, fizető plébániaként bejegyzett településeket tüntették fel.⁹ Az említett tizedjegyzék Háromszék esetében összesen negyvenhét ma is létező, beazonosítható települést nevez meg.¹⁰ Ezt követően Háromszék településhálózatának bővüléséről csak az 1567-es népszámlálás nyújt pontos adatokat.

A 13. század végétől nem csak a járási felosztás, de a regionális közigazgatás fejlődésének különböző elemei is megjelentek Magyarországon teljes területén, úgy Szlavóniában, Horvátországban, a bánságokban, mint Erdélyben is. Ez a tendencia Székelyföldet illetően teljes egészében elmaradt, így még hosszú ideig Háromszéket sem érintették az említett közigazgatás-területi változások. A 13. századi Magyarország területének nagy részéhez képest, noha nem egyedülként, de a hagyományos szék-rendszer egységeit, illetve ennek aleggységeit működtették tovább.¹¹

Az 1526-os mohácsi csatavesztést, majd az ország három részre szakadását követően az önálló Erdélyi Fejedelemség, amely részét képezte a történeti Székelyföld egésze is, a magyar nemzeti hagyományok folytatója volt. Valószínűsíthetően ez a tény nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy nem történt jelentős közigazgatási átszervezés a területen, így Székelyföld megőrizhette korábbi közigazgatási önállóságát ellátva katonai kötelezettségeit is. Ugyanakkor a székelyföldi közigazgatás-területi struktúra átalakulása valamikor már a 15. század folyamán kezdetét vette, amikor is a korábbi székely nemzeti-társadalmi berendezkedés bizonyos mértékben elkezdett átrendeződni. A hagyományos székely rendi-társadalomban a katonáskodás, illetve a vagyoni különbség előbb két, majd három rendet (*trium generum siculi*) hozott létre. Kezdetekben a lófő- (*primipilus*) és a közszékelyek (*pixidarius*) rendjei léteztek, majd a lófőszékelyek közül kiemelkedett a harmadik rend is, a főrendűek (*primor*).¹² A 15. századi székely nemzeti-társadalmi berendezkedés átrendeződésének oka a korabeli székely rendek közötti egyre szélesedő különbségekben keresendő, illetve az egymással szembeni túlkapásokban, visszaélésekben nyilvánult meg. Elsősorban a nemesség és a lófők viszonya, hozzáállása változott a közszékelyekkel szemben. Annak érdekében, hogy a

⁹ ELEKES Tibor: Székelyföld földrajza és közigazgatása, In: *Székelyföld története*, I. kötet (A kezdetektől 1562-ig), MTA BTK-EME-HRM, Székelyudvarhely, 2016, 58–63. p.

¹⁰ HEGYI Géza: A pápai tizedjegyzék tévesen azonosított székelyföldi helynevei, In: SÓFALVI András – VISY Zsolt (szerk.): *Tanulmányok a székelység középkori és fejedelemség kori történelméből*, Erdélyi Múzeum-Egyesület, Haáz Rezső Múzeum, Pro Énlaka Alapítvány, Énlaka – Székelyudvarhely, 2012, 97–113. p.

¹¹ KORDÉ Zoltán: Katonai kötelezettséggel tartozó és kiváltságolt népelemek a középkori Magyar Királyságban, In: *Székelyföld története...*, I. kötet, 73–88. p.

¹² KOLUMBÁN-ANTAL József: *Székely honfoglalás avagy mikor költöztek a székelyek a Kárpát-medencébe?*, Litera-Veres Kiadó, Székelyudvarhely, 2008, 30–32. p.

megnövekedett feszültségeket csillapítsa, ugyanakkor megőrizze a székelység harcértékét, az uralkodó hatalom, különböző rendelkezések által igyekezett befolyásolni ezeket a belviszályokat. A korabeli történelmi kontextus, illetve e szabályozások hosszas folyamata együttesen, végül is a székelyek adóterheinek növelésében és az elkobzott birtokok idegeneknek való adományozásában csúcspontot ért el, amely megszüntette a zárt társadalmi rendszerüket. Ezek a feszültségek vezettek az 1562-ben kitört székely felkeléshez, amely megmozduláshoz a hét székely szék közül hat csatlakozott (Sepsi-, Kézdi- és Orbaiszék – az uniójukat követően Háromszék sem képezett kivételt) azzal a célkitűzéssel, hogy visszaállítsák a korábbi szabadságjogaikat.

A felkelés előzményeként Habsburg Ferdinánd ígéretei mellett, a dálnoki származású Székely Antal, János Zsigmond ellenes bujtogatása is szerepet játszott. A székelység körében régóta elégedetlenséget okozó közigazgatási reformok, illetve az imént felsorolt ígéret elegendő is volt ahhoz, hogy felázadjanak a korábbi szabadságjogaik visszaszerzése érdekében. A székelyudvarhelyi „nemzeti” gyűlést követően a székely tábor követeket küldött Segesvár-, Kóhalom és Medgyes székhez abban reménykedve, hogy azok csatlakoznak felkelésükhöz. Sepsiszék részéről Kovács György csatlakozott a küldöttséghez, viszont a székely követeket a szász patriciátus letartóztatta és János Zsigmond elé küldte. Azt követően, hogy János Zsigmond hada leverte a székely felkelőket, országgyűlést hívott össze, amelyre parancs által idézte meg a felkelő székek küldötteit.¹³

A székely küldöttek megjelentek az országgyűlésen, viszont szék szerint mindannyian panaszt nyújtottak be, amely alapján János Zsigmond kénytelen volt megállapítani, hogy a felkelést a székely közösség elnyomása okozta. Ennek ellenére az 1562. június 20.-án megtartott országgyűlés eredményeként jelentősen csorbították a székely autonómiát, valamint eltörölték a székelység egészére vonatkozó nemesi jogokat és az addig fennálló székely társadalmi rendet, bevezetve a nemes-jobbágy kétpólusú társadalmi szerkezetet.¹⁴ Továbbá a székelyek féken tartása végett, saját munkaerejüket felhasználva megépítették Várhegyen a Székelybánya várát.¹⁵

Ugyanerre az évre, illetve nagy valószínűséggel ugyanerre az eseményre vezethető vissza Sepsi-, Kézdi- és Orbaiszék hivatalos egyesülése is. Ekkorra Háromszék településhálózata az 1567-es népszámlálás alapján a népszámlálás által biztosított adatok alapján negyvenhétől kilencvenhétre emelkedett.¹⁶

¹³ DEMÉNY Lajos: *Székely felkelések a XVI. század második felében*, Politikai Könyvkiadó, Bukarest, 1976, 37–52. p.

¹⁴ BALOGH Judit: *A székely nemesség kialakulásának folyamata a 17. század első felében*, Az Erdélyi Múzeum Egyesület kiadása, Kolozsvár, 2005, 38–62. p.

¹⁵ DEMÉNY: *i.m.*, 37–52. p.

¹⁶ SZABÓ KÁROLY – SZÁDECZKY-KARDOSS Lajos – BARABÁS Samu (szerk.): *Székely oklevéltár 1219–1776, I–IV. kötet*, A Magyar Tudományos Akadémia kiadása, Budapest, 1934, 526. p.

Háromszék közigazgatása a Habsburg Birodalom részeként

A közigazgatás-területi struktúra átalakításának lehetősége az 1686-os háborút követően vetődött fel ismét, amikor is az ország nagy része felszabadult a török hódoltság alól. 1687-ben Erdély, vele együtt Székelyföld a Habsburg Birodalom részévé válik, ekkor még megtartva bizonyos mértékben a régió korábban kiépült önállóságát. A háromszéki székelyek nagy része, elsősorban a lakhelyük földrajzi elhelyezkedése miatt mindeddig katonai szolgálatot teljesített a végvidéken.¹⁷ Ennek a korszaknak az 1711-es szatmári béke vetett véget. Kiváltságaik azt követően is megmaradtak, hogy katonai szolgálatot már nem kellett teljesíteniük.¹⁸

A 18. század első jelentős mozzanataként Székelyföld közigazgatás-területi struktúrájának átalakítását illetően, a Habsburg Birodalom által kialakított speciális katonai-közigazgatási terület létrehozása nevezhető meg. Ennek keretén belül Mária Terézia rendeletének alapján 1762–1764 között kialakították a katonai végvidékeket vagy határőrvidékeket, illetve ezen belül került megszervezésre az erdélyi határőrezred, amely elsősorban az ismételt török támadások miatt vált szükségessé.¹⁹ 1763-ban Mária Terézia a székely határőrség felállítását azzal indokolta, hogy szükség van a szisztematikus ellenőrzésre, ami a határszéli szorosokat, álutakat és havasi ösvényeket illeti, de a közbéke oltalmazására, a csempészet megakadályozására és a pestis elterjedésének meggátlására is egyaránt.²⁰ Elődjét a 16. századi török háborúk idején kialakított, az Adriai-tengertől Erdélyig húzódó egységes védelmi rendszer képezte.²¹

A magyar-török határszakaszon hat katonai végvidéket alakítottak ki, amelyek közül az úgynevezett Erdélyi végvidék képezte a legkeletibb létesítményt. Ez két nagyobb egységre tagolódott, amelyek közül az egyik az 1762–1764 között felállított Székely ezred, illetve a másik az 1766-ban létrehozott Oláh ezred volt.²² Továbbá úgy a székely, mint az oláh ezred két gyalogezredre tagolódott, illetve a székelység esetében egy lovasezred is kialakításra

¹⁷ B. SZABÓ János: A székelyek katonai szerepe Erdélyben a mohácsi csatától a Habsburg uralom megszilárdulásáig (1526-1709), In: NAGY József (szerk.): *Határvédelem évszázadai Székelyföldön, Csíkszék és Gyimesek vidéke*, Szépvízért Egyesület, Szépvíz, 2018, 106–152. p.

¹⁸ EMBER Győző: Magyarország közigazgatása, 1711–1765, *Levéltári Közlemények*, 55. évf., 1983/1. sz., 86–88. p.

¹⁹ CSIKÁNYI Tamás: Székely határőrezredek az Austerlitz csatában, *Hadtörténelmi közlemények*, CXXIX. évf., 2. sz., Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Intézet és Múzeum, Budapest, 2016, 351–352. p.

²⁰ SZÁDECZKY-KARDOSS Lajos: *A székely határőrség szervezése 1762-64-ben. Okíráttárral, 1761-1790*, Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1908, 127. p.

²¹ PÁLFFY Géza: A török elleni védelmi rendszer szervezetének története a kezdetektől a 18. század elejéig, *Történelmi Szemle*, 38. évf., 1996/2–3. sz., 163–218. p.

²² SZENTGYÖRGYI Tamás: A Magyar Királyság határvédelmi rendszerének kiépítése: 16-18. Század, In: *Quot Capita, Tot Sententiae – A Batthyány Lajos Szakkollégium Tanulmánykötete*, Győr, 2013, 183–187. p.

került. A tervek szerint az Oláh ezred keretén belül is kialakítottak volna egy lovasezredet, de végül ez nem valósult meg. A Székely ezred a XIV. Első Székely ezredből (*Erstes-Szekler Regiment*), illetve a XV. Második Székely ezredből (*Zweites-Szekler Regiment*) állt, amelyek területei teljes pontossággal nem meghatározhatóak. A XV. Második Székely ezred területe nagyjából Háromszék térségét és Udvarhelyszék bizonyos területeit ölelte fel, illetve székhelye Sepsiszentgyörgy volt.²³ Az így kialakított székely gyalogezred 1769-ben került a birodalmi gyalogezredek közé és a 74. sorszámot kapta.²⁴ Azt, hogy ki töltött be gyalogos, illetve lovas tisztséget a székelyek őseinek rendi-társadalmi helyzete határozta meg.²⁵

A Székelyföldet is nagymértékben befolyásoló, következő közigazgatási reform ugyancsak Mária Terézia nevéhez fűződik, amiért 1768-ban egységes keretbe foglalta a vármegyei igazgatás rendszerét. Nem sokkal ezt követően e reform alapján sikerült II. Józsefnek megvalósítania az addigi fokozatos osztrák központosító törekvéseket, amely az általa elképzelt, felülről vezérelt modernizáció érdekében megszüntette a nemesi vármegyék autonómiáját. 1785–1787 között lezajlott a II. József által megálmodott közigazgatási reform tervének gyakorlatba ültetése, amely a racionalizálás érdekében újrendezte a megyei területbeosztást.²⁶ Erdély megyéit három újonnan kialakított kerületbe osztotta be (Szebeni, Fogarasi és Kolozsvári kerület), amelyek létrejötte által megváltozott a régió teljes közigazgatás-területi hierarchiáját. Az így kialakított kerületek részét képezte Székelyföld egésze is, amely öt székét felosztották a három kerület között.²⁷ A három kerületben összesen tíz megyét hoztak létre, teljes mértékben felszámolva a székek és vidékek különállóságát, illetve az autonómiákat. A történelmi Háromszéket, összevonták a szász többségű Brassó vidékével, valamint Felső-Fehér megye területeivel. Továbbá a történelmi Csíkszékhez tartozó Kászon fiúszéket, illetve a történelmi Udvarhelyszékhez tartozó Bardóc fiúszéket is az újonnan kialakított Háromszék megyéhez csatolták, amelynek megyeszékhelye Brassó lett, ezzel csökkentve a hajdani székközpont, Sepsiszentgyörgy jelentőségét. Az így létrejött Háromszék megye, Udvarhely megyével együtt a fogarasi kerületbe került beosztásra.²⁸ Amint az Háromszék esetében is megfigyelhető, az újragondolt közigazgatási rendszert, elsősorban a jelentősebb földrajzi szempontok alap-

²³ GYÉMÁNT Richárd: A katonai határőrvidék vázlatos történelme és „statisztikája”, *Aracs*, 17. évf., 3. sz., Aracs Alapítvány, Szabadka, 2017, 73–82. p.

²⁴ CSIKÁNYI: i.m., 351–352. p.

²⁵ BALOGH: i.m., 14–18. p.

²⁶ HAJDÚ Zoltán: Erdély történetileg változó államföldrajzi problematikája: közigazgatási régió, részállam, önálló állam, államrész?, In: *A kulturális térségek szerepe a regionális fejlesztésben*, Székelyföld 2000 Munkacsoport, Csíkszereda, 2001, 215–216. p.

²⁷ Uó.: A közigazgatási térfelosztás változásai Magyarországon, *Tér és Társadalom*, 10. évf., 1996/1. sz., 5–21. p.

²⁸ HERMANN Gusztáv Mihály: A székelység II. József idején, In: *Székelyföld története*, II. kötet (1562–1867), MTA BTK-EME-HRM, Székelyudvarhely, 2016, 406–417. p.

ján alakították ki, figyelmen kívül hagyva a történelmi hagyományokat, illetve a régi területi beosztásokat, ezzel szembeállítva a hagyományos székek székhelyeit.²⁹

Az imént említett kerületek élére egy-egy királyi biztost, illetve minden megye élére egy-egy alispánt neveztek ki.³⁰ 1790-ben, II. József még a halálát megelőzően visszavonta a közigazgatásra vonatkozó rendeleteit, visszaállítva az ezt megelőző közigazgatás-területi struktúrát.³¹

Háromszék közigazgatása II. József halálától az 1867–1886 között zajló közigazgatási egységesítés életbelépéséig

Székelyföld esetében 1790–1850 között a gazdasági-társadalmi változások és a településhálózat fejlődésének kereteit a hagyományos székek rendszere biztosította, amely az öt történelmi székely székből (Maros, Udvarhely, Csík, Háromszék és Aranyos), illetve a főszékek fiúszékeiből állt. A meglévő források alapján, a történelmi Háromszék területén először a 17–18. század folyamán alakították ki járásokat. Az 1848–1849-es forradalom, illetve szabadságharcig ennek a területén összesen öt járást hoztak létre, amelyek a Feketeügy-melléki, Olt-melléki, Alsó, Felső és Orbai járás megnevezéseket viselték. Kiemelendő, hogy ekkor Miklósvár fiúszékként külön közigazgatási alegységet alkotott és egy járásba sem volt besorolva.³²

Az újabb változást az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc leverése hozta el, amely következtében 1850-ben újabb, egyelőre ideiglenes közigazgatási reformra került sor. Ennek alapját az 1786–1790 között működő kerületrendszer képezte, viszont ehhez képest jelentős eltérések figyelhetők meg az újonnan kidolgozott és gyakorlatba ültetett közigazgatás-területi berendezéssel kapcsolatban.³³ A császári csapatok Székelyföld minden pontján katonai közigazgatást vezettek be. Előzetesen az úgynevezett „vidékek” kerültek kialakításra, majd 1851-ben Erdély területén öt közigazgatási kerületet hoztak létre. Az új közigazgatási egységek létrehozásával párhuzamosan elkezdtek felszámolni az erdélyi határőrvidéket, de ez a folyamat csak az 1876-os közigazgatási átszervezés gyakorlatba ültetésével ért véget.³⁴ Háromszék ezek alapján előbb az udvarhelyi vidék részévé vált, majd rövidesen az összes

²⁹ BEREZNAVY András: *Erdély történetének atlasza*, Méry Ratio Kiadó, Budapest, 2011, 223. p.

³⁰ SZILÁGYI Sándor: *A Magyar Nemzet Története. VIII. Kötet: Magyarország története a Szatmári Békétől a Bécsi congressusig (1711-1815)*, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt, Budapest, 1898, 233–240. p.

³¹ SZÁNTAY Antal: II. József kerületi biztosai, *Századok*, 148. évf., 2014/5. sz., 1171–1185. p.

³² HERNER János: *Erdély és Részek térképe és helységnevtára*, József Attila Tudományegyetem, Szeged, 1987, 109. p.

³³ DÁVID Gyula – EGYED Ákos – KÖTŐ József: *Kossuth Lajos és Erdély*, Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 2004, 30–34. p.

³⁴ DEÁK Ágnes: *A közigazgatás és igazságszolgáltatás szervezete*, In: *Székelyföld története*, II. kötet (1562–1867), MTA BTK-EME-HRM, Székelyudvarhely, 2016, 628–635. p.

települése a Marosvásárhelyi kerület, Sepsiszentgyörgyi járásba került újraelosztásra, ezáltal elveszítve központi szerepét. Ezt követően a járás-rendszert felváltó körzetekből és alkörzetekből álló katonai kerületek közül Háromszék települései, a Marosvásárhelyi kerület, Sepsiszentgyörgyi körzetébe kerültek átszervezésre. Továbbá Háromszék hajdani hat járása helyett, négy katonai alkörzet került kialakításra, amelyek az Uzoni, Kézdivásárhelyi, Nagyborosnyói és Nagyajtai megnevezéseket viselték. 1854-ben véglegesítették az 1850-ben kezdeményezett reform révén kialakított közigazgatási struktúrát, amely csupán 1860-ig maradt érvényben. Az említett periódusban a történelmi Háromszék települései továbbra is a Marosvásárhelyi kerület részét képezték.³⁵

Háromszék, mint különálló közigazgatás-területi egység utoljára a Marosvásárhelyi Katonai Kerület megszűnését követő időszakban létezett, 1860–1876 között, amely időszakban a történelem során utoljára került alkalmazásra a hagyományos székelyföldi közigazgatási rendszer.³⁶

Az 1867-es kiegyezéssel létrejött az Osztrák-Magyar Monarchia, amelynek keretén belül Magyarország elsődleges célként fogalmazta meg a történelmi-területi struktúrák rendezését, racionalizálását. Noha a gyakorlatban az 1848–1849-es forradalmat követően Erdély esetében nem beszélhetünk önrendelkezésről, első lépésként, az 1868. évi XLIII. törvény alapján hivatalosan is megszűnt területi-politikai autonómiája, ezáltal újra egyesítve a régiót az anyaországgal. A közigazgatás-reform második lépését az 1868. évi XLIV. törvény képezte, amely a községek hivatalos nyelvhasználatát szabályozta. A folyamat következő fontos állomása az 1869. évi IV. törvény megalkotása volt, amely elválasztotta az igazságszolgáltatást a közigazgatástól. Az 1870. évi XLII. törvény a köztörvényhatóságok rendezése esetében lehetővé tette a közigazgatás polgári átalakítását, de még megerősítette a székelyrészek hatáskörét. Következő lépésként az 1871. évi XVIII. törvény emelhető ki, amely alapján szabályozásra kerültek a törvényhatósági joggal nem rendelkező városok és községek.³⁷ 1876-ban került sor a megyék területi szabályozására, amellyel egy időben megszűntek a székelyek sajátos önrendelkezési jogai és jogi intézményei, illetve az addigi hagyományos autonómiájukat ennek érvénybelépésével számolták fel teljesen.³⁸ Ezt követően továbbra is a központosítási törekvések maradtak előtérben és 1883-ban korlátozásra kerültek a megyék adókievetésének jogai. Végül e törekvések felerősödése alapján alkot-

³⁵ FÉNYES Elek: *Ausztriai Birodalom statistikája és földrajzi leírása*, Heckenast Gusztáv, Pest, 1857, 669. p.

³⁶ ELEKES Tibor – GYENIZSE PÉTER: A földrajzi tényezők és a közigazgatás kapcsolatrendszere Erdélyben, Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek, 11. évf., 2. sz., Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar, Miskolc, 2014, 119–121. p.

³⁷ CSELÉNYI Zsuzsanna: A Magyar polgári közigazgatás 1867-től az első világháborúig, *Tanulmányok a történelemtudomány köréből* = *Acta Academiae Paedagogicae Agriensis, Sectio historiae*, 22. évf., 20. sz., Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola, Eger, 1995, 35–42. p.

³⁸ HAJDÚ: i.m., 217. p.

ták meg az 1886. évi XXI. törvényt, amely jelentősen csökkentette a törvényhatóságok számát, illetve növelte a kormány ellenőrzési jogát.³⁹

Az 1867–1886 között gyakorlatba ültetett közigazgatás-reform folyamata területrendezési szempontból, Háromszék esetében számos változást hozott, ugyanis a mindeddig önrendelkezést gyakorló széket összevonták Bardóc fiúszék Miklósvári járásával, illetve a hajdani Felső-Fehér megye, Háromszék és Brassó-vidék között fekvő két, továbbá Háromszék és Csíkszék között fekvő egy darabjával.⁴⁰ Az így létrejött Háromszék vármegyén belül négy járást alakítottak ki, megyeszékhelye Sepsiszentgyörgy lett, megerősítve Háromszék központi szerepét. A hajdani szék, illetve fiúszékének összes települése a Sepsi, a Kézdi, az Orbai, illetve a Miklósvári járásba került újraelosztásra.⁴¹ A folyamatot az 1886. évi törvény zárta le, amely értelmében Háromszék megyét önkormányzattá nyilvánították. Mint önkormányzat, önállóan lépett fel a belső ügyeket illetően, döntéseket hozott, határozatokat és rendeleteket dolgozott ki, illetve alkalmazta ezeket.⁴²

Magyarország és ezen belül Székelyföld területén tehát 1876-ban került sor először a megyebeosztás tényleges egyetemlegessé tételére, amely alól Háromszék sem volt kivétel. Azt fontos megemlíteni, hogy az így létrejött térfelosztás során figyelembe vették a székely székek hagyományos térszerkezetét, illetve az etnikai-felekezeti sajátosságokat is és e szempontokat alapul véve alakították ki az új székelyföldi megyéket.

A trianoni békeszerződéstől napjainkig

A következő közigazgatási berendezkedést illető jelentős változás, az első világháborúval bezárólag valósult meg, amikor is Erdély, illetve vele együtt Székelyföld területe Románia részévé vált.⁴³ Az említett terület helyzete, a romániai egységes keretrendszerbe való integrálását illetően, több ponton is szabályozásra szorult.⁴⁴ Noha a közrend fenntartása érdekében, az ideiglenes kormányzótanács úgy rendelkezett, hogy az 1918. október 18. előtti jogszabályok maradnak érvényben,⁴⁵ elkezdte a helységek román nyelvű elnevezésével kapcsolatos módosítások előkészületeit, illetve hivatalossá tette a román

³⁹ CSELÉNYI: *i.m.*, 35–42. p.

⁴⁰ 1876. évi XXXIII. törvénycikk némely törvényhatóság területének szabályozásáról és az ezzel kapcsolatos intézkedésekről.

⁴¹ 1877. évi I. törvénycikk némely törvényhatóságok véglegesen megállapított területének az 1876. évi XXXIII. törvénycikk rendelkezése folytán törvénybe iktatásáról.

⁴² 1886. évi XXI. törvénycikk a törvényhatóságokról.

⁴³ BANCUI, Marius Gheorghe: Aspecte ale implementării legislației României întregite în Sud-Estul Transilvaniei, In: *Anuarul Institutului de Istorie „George Barițiu”*, tom LVII, Cluj-Napoca, 2018, 319–333. p.

⁴⁴ BOAMFĂ, Ionel: Crearea, la nivel național, a bazei de date administrative privind localitățile din spațiul românesc, *Philologica Jassyensia*, Anul 11, Nr. 2 (22), 2015, 134–138. p.

⁴⁵ ONIȘOR, Titu: *Opera legislativă a Consiliului Dirigent*, Editură Marvan S.A.R, București, 1937, 13. p.

nyelvet.⁴⁶ Háromszék esetében, 1918–1921 között a járás-rendszert illetően még csak ezek megnevezései sem változtak. 1921-ben publikálásra került az új helységnévtár, amelyben, elsősorban a települések román elnevezéseinek nagymértékű változása figyelhető meg.⁴⁷ Még ebben az évben sor került az ideiglenes kormányzótanács feloszlatására, illetve ezt követően az újabb közigazgatási átszervezéssel kapcsolatos előkészületek kerültek a középpontba, amelyek az 1925. évi igazgatási egységesítésről szóló törvényben összpontosultak.⁴⁸ Ezzel egy időben a 2465. számú királyi rendelet értelmében, több helységnek ismételtelen megváltoztatták a román nyelvű elnevezését.⁴⁹

A 95/1925. jogszabály értelmében alakították ki az öt járást számláló Háromszék megyét, amely hozzávetőlegesen az egykori Háromszék vármegyét foglalta magába.⁵⁰ Ez esetben nem csupán a járás-rendszer megnevezései, de ezek határai, illetve hatóságai is jelentősen változtak. A hajdani Sepszi járás területének déli részét, az itt található öt településsel együtt Brassó megyéhez csatolták,⁵¹ kialakítva ezen belül a mindössze hét településből álló Erdélyi-Bodza járást. Sepszi járás megmaradt területét kettéosztották, így létrehozva a Sepsiszentgyörgyi és az Uzoni járásokat. Ugyanakkor az újonnan kialakított Sepsiszentgyörgyi járás kiegészítésre került a hajdani Miklósvári járás három településével.⁵² Ez utóbbi megnevezése Baróti járássá alakult, illetve járásközpontja Nagyajtáról Baróra került. A hajdani Orbai járás, hat településsel kiegészülve felvette a Kovásznai járás megnevezést, továbbá egy települése átszervezésre került az egykori Kézdi járáshoz.⁵³ Kézdi járás új megnevezése Kézdivásárhelyi járás lett, illetve a már említett területi elcsatolások mellett további két települést veszített az Uzoni járás javára.⁵⁴ A továbbiakban, Románia két, kisebb kiegészítést magába foglaló, közigazgatási jogszabályt ültetett gyakorlatba (1929-ben⁵⁵ és 1936-ban),⁵⁶ amelyek értelmében a történelmi Háromszék helységei továbbra is Háromszék megye részét képezik. 1938-ban, a 2919. számú királyi rendelet révén új közigazgatási rendszer lépett érvénybe,

⁴⁶ GYÖRKE Zoltán: Instituția Prefecturii în perioada interbelică (1923-1938). Proiecți legislative, *Revista Transilvană de științe administrative*, Anul 27, Nr. 3, 2010, 79-96. p.

⁴⁷ BARTOS-ELEKES Zsombor: A hatalom névrajza – A névrajz hatalma, *Földrajzi Közlemények*, 140. évf., 2016/2. sz., 124-134. p.

⁴⁸ Legea nr. 95 din 14 iunie 1925 pentru unificarea administrativă.

⁴⁹ Decret Regal nr. 2465 din 25 septembrie 1925 privind schimbării denumirii unor localități.

⁵⁰ SĂGEATĂ, Radu: Evoluția organizării administrativ-teritoriale a României în perioada interbelică (1918-1940), *Revista Geografică*, 9/2002, 158-166. p.

⁵¹ Bodola, Bodzaforduló, Dobolló, Keresztvár és Márkos.

⁵² Árapatak, Előpatak, Hidvég.

⁵³ Kiegészült Feldoboly, Hatolyka, Kézdimártonfalva, Kézdimárkosfalva, Kisborosnyó és Nagyborosnyó településekkel. Elcsatolták Hilib települését.

⁵⁴ Dálnok és Kézdiálbis.

⁵⁵ Legea nr. 167 din 29 iulie 1929 pentru organizarea administrațiunii locale.

⁵⁶ Legea administrativă nr. 569 din 26 martie 1936.

amely keretén belül Háromszék megyét Argyas/Bucsecs (Argeş/Bucegi) tartományba sorolták, kilenc más megyével együtt.⁵⁷

A második világháborút követően, az 1950. évi közigazgatási reform érvénybe lépésétől 1968-ig szintén tartomány-rendszer működött. A történelmi Háromszék települései ez esetben Sztálin Tartomány részévé váltak, ezen belül a Sepsiszentgyörgy, illetve a Kézdivásárhely rajonba kerültek átszervezésre.⁵⁸ 1952-ben létrejött a Magyar Autonóm Tartomány,⁵⁹ amely keretén belül a korabeli Sepsiszentgyörgy és Kézdivásárhely rajonok területe magába foglalta a történelmi Háromszék közel teljes területét.⁶⁰ Ezzel szemben, 1960-ban, amikor a Magyar Autonóm Tartomány, Maros–Magyar Autonóm Tartomány néven átszervezésre került, a történelmi Háromszék teljes területe Brassó Tartomány részévé vált, kiegészülve Bardóc és Vargyas községekkel, illetve beosztott falvaikkal.⁶¹

Az utolsó, napjainkban is érvényben lévő közigazgatást érintő módosítást 1968-ban ültették gyakorlatba, miszerint visszaállt a korábban is alkalmazott megyerendszer, amelyen belül a történelmi Háromszék településeinek teljes egészét Kovászna megyébe sorolták be.⁶²

Ezen alfejezet keretein belül, a közigazgatás-területi változások bemutatása mellett fontos hangsúlyozni, hogy e folyamatot nagymértékben befolyásolta a román államberendezkedési modell, amely a 19. századi franciaországi homogén nemzetállam mintájára került kialakításra. Noha közvetlen az első világháborút követő időszakban erre vonatkozóan még eltérő elképzelései voltak az erdélyi, illetve központi román hatalomnak, néhány év leforgása alatt kizárólagos teret nyert a centralista, asszimiláló-diszkriminatív nemzetiségpolitika, amely a közigazgatás-területi stratégiák alakulására is jelentős hatással volt.⁶³

⁵⁷ Decret Regal, nr. 2919 din 13 august 1938.

⁵⁸ Legea nr. 5 din 7 septembrie 1950 pentru raionarea administrativ-economică a teritoriului Republicii Populare Române.

⁵⁹ BOTTONI Stefano: *Sztálin a Székelyeknél – A Magyar Autonóm Tartomány története (1952–1960)*, Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2008, 48. p.

⁶⁰ Bodzaforduló, Dobolló, Szitabodza és Zágonbárkány községek, illetve beosztott falvaik a Magyar Autonóm Tartomány határain kívül estek. Ezzel szemben Háromszék területe kibővült Bibarfalca, Magyarhermány és Nagybacon községekkel, illetve beosztott falvaikkal.

⁶¹ BOTTONI: *i.m.*, 420–424. p.

⁶² Legea nr. 2 din 16 februarie 1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România.

⁶³ BÁRDI Nándor: A romániai magyar kisebbség a két világháború között, In: BÁRDI Nándor – FEDINEC Csilla – SZARKA László (szerk.): *Kisebbségi magyar közösségek a 20. században*, Gondolat Kiadó – MTA Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2008, 90–97. p.

Háromszék helységneveinek alakulása

Háromszék településneveinek kialakulása, változása és egymásra rétegződése, az előző fejezetben bemutatott események kronológiáját, illetve az etimológiai szempontokat is figyelembe véve, viszonylag egyszerűen megállapítható. Háromszék, de alapvetően Székelyföld helyzete különlegesnek számít, mivel kettős helységnevek párhuzamos létezése figyelhető meg a területén, amiből nyilvánvalóan az következik, hogy az itt élő közösségek huzamosabb ideig kapcsolatban álltak és adott szinten hatottak egymásra.⁶⁴

Erdély, ezen belül Székelyföld területét illetően, az általunk ismert legrégebbi földrajzi megnevezéseket, noha különböző változatokban, de már az ókori római és görögországi forrásokban is fellelhetjük. E forrásokat kezelhetjük nyelvi alapként, amelyekre később, valószínűsíthetően ráépültek a különböző etnikumok helynevei. Abban az esetben, hogy ha figyelmesebben megvizsgáljuk eme kérdéskört, a több szintű nyelvi keveredésből kifolyólag, illetve az eltérő nyelvtani szabályokat szem előtt tartva arra a következtetésre juthatunk, hogy a már említett régió helységnevei nem következhetnek direkt módon az ókori megnevezésekből. Sokkal inkább jellemző e tájegységre a kölcsönös egymásra hatás, amely révén a helységnevek különböző változatai jöttek létre.⁶⁵

Az említett ókori nyelvi hatásokat követően, felfedezhetőek a szláv, illetve bolgár nyelvi jellegzetességek, majd a magyar honfoglalás után, a kereszténység felvételét megelőző magyar nevek is megjelennek. A kereszténység felvétele után több meglévő magyar település is magyarosított latin személynévet kapott elnevezésként, majd a 12–13. században ezekre épültek rá a német, illetve a román nyelvi hatások. Jelen tanulmány függelékében ettől a ponttól igyekszem szemléltetni az imént említett folyamatokat.⁶⁶ II. Endre az 1224. évi kiváltságlevelével, az úgynevezett Andreanummal, etnikai kiváltságok birtokába juttatta az erdélyi szászokat,⁶⁷ míg a román beköltözés 1166 utánra tehető, amely évszám egyúttal a Magyarországon lévő, legkorábbi telephelyük emlékét is őrzi (Fogaras vidéki Oláhföld – Terra Blacorum).⁶⁸

⁶⁴ CRAIU, Ovidiu-Constantin: Structura socială a oiconimelor. Reorganizarea administrativ-teritorială a statului Român prin decretul 799/1964, *Revista Română de Sociologie*, Anul 23 1–2/2012, 115–132. p.

⁶⁵ MAKKAJ László – MÓCSY András: *Erdély története a kezdetektől 1606-ig*, Akadémia Kiadó, Budapest, 1988, 235–240. p.

⁶⁶ L.: 1. melléklet: Háromszék helységneveinek alakulása (magyar és német nyelvű megnevezések), illetve 2. melléklet: Háromszék helységneveinek alakulása (román nyelvű megnevezések).

⁶⁷ HANZÓ Lajos: *Az erdélyi szász önkormányzat kialakulása*, Értekezések a M. Kir. Horthy Miklós Tudományegyetem Magyar Történelmi Intézetéből, Szeged, 1941, 85. p.

⁶⁸ RÁCZ Anita: *Adatok a népnévvel alakult régi településnevek történetéhez*, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2011, 248 p.

A földrajzi nevek keletkezését illetően, két típust különböztethetünk meg, amelyek keretén belül több alpont is megnevezhető:

1. Spontán keletkezési típus:
 - a. természeti nevek (például: méret, éghajlat, állatvilág által inspirált nevek);
 - b. műveltségi nevek (például: épületre való utalás vagy akár személynevekből, népnevekből származó nevek);
 - c. eseménynevek (például: történetre való utalás).⁶⁹
2. Hivatalos keletkezési típus (hatósági nevek):
 - a. A névadó motívum eltűnése miatti átnevezés (például: népi szokásoké);
 - b. Az adott terület birtokosának megváltozása (például: impériumváltás – más lesz a hivatalos nyelv);⁷⁰
 - c. A táj és az ember viszonyának módosulása (például: népetimológiai helységnév-változások, amikor egy név jelentése eltűnik és az „értelmetlenné” vált szó új jelentést kap);⁷¹
 - d. A települések egyesítése, szétválása, esetleg átszervezése miatti átnevezés.

A különböző névalakok anyanyelvhez való igazodása természetes folyamat, amely által megfigyelhetjük adott helységnevek változását akár egy nyelven belül is. Abban az esetben viszont, hogy ha tartósan egy más etnikai csoport is élt valamely, számára idegen nyelvű településen, rövid időn belül kialakította a saját elnevezését. Ennek a módja többnyire a település megnevezésének egyszerű lefordítása, a név etimologizálása volt, amely ugyan hangalakban hasonló, viszont más jelentéssel bíró elnevezésként élt tovább az elődjével párhuzamosan, de az is előfordult, hogy teljesen új motívumra (például: népnévre) épült az elnevezés. Általában az egy adott területre később érkező nép vette át a már meglévő helységnevet, míg abban az esetben, hogy ha egy település létrejöttkor, egyidejűleg több nép is együtt élt az adott térségben, párhuzamos helynévadás valósult meg. Jelen tanulmány mellékletében megfigyelhető, hogy az elsődlegesen kialakult román helységnevek jelentős része fonetikus átírással, esetlegesen félrefordítás révén alakult ki.⁷²

A helységnevek spontán keletkezési típusai, ahogy a hivatalos keletkezési típusai is a különböző kultúrák esetében, eltérő időben léptek érvénybe. A 18. század előtt a birodalmak, országok hivatalos nyelvét illetően, nagy többségben, elsősorban a latin testesítette meg. A Habsburg birodalomban, 1784-el

⁶⁹ LŐRINCZE Lajos: *Földrajzi neveink élete*, Néptudományi Intézet, Budapest, 1947, 32. p.

⁷⁰ BENCsik Péter: Határok és helységnevek Köztes-Európában a 18. század második felétől napjainkig, *Limes – Tudományos Szemle*, 10. évf., 1997/2. sz., 117–140. p.

⁷¹ Uő.: *Helységnévváltozások Köztes-Európában 1763-1995*, Teleki László Alapítvány, Budapest, 1997, 15–18. p.

⁷² MAKKAi-MÓCSY: *i.m.*, 235–240. p.

kezdődően a német lett a hivatalos nyelv,⁷³ illetve 1836-tól a magyar is azzá vált.⁷⁴ E történések fontos állomásokat képeznek a hivatalos helységnév-változások szempontjából, ugyanis ezek következtében az 1854-es osztrák közgazgatási átszervezés keretén belül névrendezés is történt, illetve az Országos Törvény- és Kormánylap ezt követően három nyelven jelent meg (német, magyar és román). A névrendezést illetően, a helységek ettől kezdődően három hivatalos névvel rendelkeztek (némettel, magyarral, illetve románnal).⁷⁵ Kiemelendő, hogy esetenként olyan települések is többnyelvű helységnevekkel egészültek ki, amelyek határain belül kis mértékben vagy egyáltalán nem éltek egymástól eltérő anyanyelvű közösségek (például: Bereck nem rendelkezett jelentős szász, illetve német etnikumú lakossággal, ennek ellenére a település német helységnévvel is kiegészült).⁷⁶ Nem sokkal később, 1873-ban az első magyarországi hivatalos helységnévtár is megjelent, viszont ez lényegében csak a meglévő helységek adattáraként szolgált, érdemleges névrendezés nem történt a keretén belül. A helységnevek fontossága kétséget kizáróan, először a 19. század végén vált igazán jelentőssé, amikor is megnövekedett a vasúti és postai forgalom. Mivel egyes települések több névvel rendelkeztek, illetve esetenként több helység is azonos nevet viselt, ez gondot jelentett az imént említett szempontokat illetően. A magyar helységnevek esetében, a legfontosabb névrendezés 1898–1912 között ment végbe annak érdekében, hogy szabályozza, illetve megoldja ezt a felmerülő problémát.⁷⁷

Háromszék esetében, ahogyan Székelyföld további részein is a román helységnevek nagyjából a 19. században alakultak ki. A folyamat előbb a magyar helynevek spontán, népi átvételével vette kezdetét, majd az erre ráépülő hivatalos névszabványosítással folytatódott.⁷⁸ Kezdetétől fogva, gyakran két névváltozat jött létre, illetve létezett egymással párhuzamosan.⁷⁹ Egyik a magyar helységnév erdélyi-román fonetikus átírása volt, míg a másik a Román Királyságbeli fordítás. Ugyanakkor szükséges megjegyezni, hogy ez a tendencia, illetve alapvetően folyamat, nem érvényes Erdély teljes területére nézve, tehát jelen tanulmány Székelyföldre, ezen belül Háromszék eseté-

⁷³ EVANS, Robert John Weston: Nyelv és államépítés: a Habsburg Monarchia esete (Robert A. Kann emlékelőadás), *Aetas*, 21. évf., 2006/4. sz., 181–202. p.

⁷⁴ 1836. évi III. törvénycikk a Magyar nyelvről.

⁷⁵ BARTOS-ELEKES Zsombor: Német helységnévadás és névhasználat a XIX. századi Erdélyben, *Geodézia és Kartográfia*, 56. évf., 2004/9. sz., 11–18. p.

⁷⁶ L.: 1. melléklet: Háromszék helységneveinek alakulása (magyar és német nyelvű megnevezések), illetve 2. melléklet: Háromszék helységneveinek alakulása (román nyelvű megnevezések).

⁷⁷ SZABÓ Miklós: *A felvidéki magyarlakta települések helységnévváltozásainak vizsgálata*, Földrajz és földtudományi Intézet, Budapest, 2010, 10. p.

⁷⁸ L.: 2. melléklet: Háromszék helységneveinek alakulása (román nyelvű megnevezések).

⁷⁹ KNIEZSA István: Erdély földrajzi nevei, In: DEÉR József (szerk.): *Erdély*, Magyar Történelmi Társulat, Budapest, 1940, 7. p.

re szorítkozik. Az 1898. évi községi törzskönyvezés, a közigazgatás számára zavaró körülmények megszüntetése mellett egy nem titkolt célja, a török hódoltság alatt kipusztult magyar népességet felcserélt, más nemzetiségű népek által lakott települések magyar helységnévadására volt, hiszen az említett helységek idegen nevekkal rendelkeztek.⁸⁰ Mivel ez a folyamat az alapvető helységnév-rendezen kívül politikai legitimáló szerepet is betöltött, ezt tudatos, politikai okú helynévadásnak nevezzük. Ez esetben a helységnév igazolja az illető nemzet őshonosságát az adott területen, illetve ezen állítás valóságáról továbbá az is tanúskodik, hogy a helységnév-változások nagy többsége nem volt igényelt a helyi lakosság részéről.⁸¹

Ugyanez a folyamat zajlott le fordított előjellel Trianon után, amikor is több helység magyar, esetenként német nevét fonetikusán átírták románra. Később ezeket újra elnevezték annak érdekében, hogy a magyar, illetve német névalak ne legyen felismerhető (esetenként személynévadás történt). Jelen tanulmányban ez a jelenség főleg az említett időszakban került szemléltetésre, amikor is a bukaresti központi hatalom helységnév-rendezen kezdeményezett, ezzel teret nyitva a román nemzetiesítésnek.⁸² Ebben a periódusban bevett szokássá vált a voluntarista helységnévadás, amelynek egyenes következménye volt, hogy a fonetikus átírás révén kialakult erdélyi-román helységnevek új elnevezéseket kaptak, ezáltal elveszítve „gyökerüket”.⁸³ Ezt megelőzően hasonló kísérletet képezett a Habsburg birodalom névrendezésének keretén belüli irányelv, miszerint minden nagyobb település német nevet is kapott abban az esetben, hogy ha addig nem rendelkezett ilyennel. Ami a földrajzi névadás terén kifejtett politikai legitimációt illeti, a rengeteg eset mellett mégis Románia példája a leginkább kiemelhető, hiszen ennek révén a dákoromán kontinuitást próbálja bizonyítani és e legitimáló funkció miatt válnak annyira fontossá számára a helységnevek (újra) elnevezései.⁸⁴ Esetében a természetes névalakok eltörlése volt a cél, ezért érvényesült az államnyelvi politika a helyi nevek elve helyett. Végeredményként a román szimbólumok földrajzi térbe való beépítése nevezhető meg.⁸⁵

⁸⁰ BENCsik Péter: Politikai célú helységnév-változások köztes-európában a XX. században, In: PAP Norbert – TóTH József (szerk.): *Változó világ, átalakuló politikai földrajz: Első magyar politikai földrajzi konferencia (1998)*, JPTE Földrajzi Intézet, Pécs, 1999, 163–166. p.

⁸¹ BARTOS-ELEKES Zsombor: Helységnevek a romániai köztudatban (Az edoníma és exoníma megszgyéjén), *Geodézia és Kartográfia*, LIV. évf., 2002/4. sz., 19–24. p.

⁸² L.: 1. melléklet: Háromszék helységneveinek alakulása (magyar és német nyelvű megnevezések), illetve 2. melléklet: Háromszék helységneveinek alakulása (román nyelvű megnevezések).

⁸³ BENCsik Péter: *Helységnév-változások Köztes-Európában 1763–1995*, Teleki László Alapítvány, Budapest, 1997, 15–18. p.

⁸⁴ Uó.: Politikai célú helységnév-változások..., 163–166 p.

⁸⁵ BARTOS-ELEKES Zsombor: Nyelvhasználat a térképeken (Erdély, XIX. és XX. század), *Névtani Értesítő*, 2014/36. sz., 238–241. p.

Visszatérve a magyar Országos Községi Törzskönyvbizottság (a továbbiakban OKTB) 1898–1912 közötti tevékenységére, ennek elsődleges célja a zavarokat okozó paronímiák (összetéveszthetőség), homonímiák (azonosalakúság) és a félrelokalizálhatóság felszámolása volt, amely szempontok bizony szubjektív alapokon nyugszanak.⁸⁶ Mindezt az *egy település – egy név* alapelv mentén igyekeztek megvalósítani. A helynévrendezés során az ország összes települését megvizsgálták, vármegyénként figyelembe véve a település nevének helytörténeti és névtörténeti szempontjait, bevonva a helyi hozzáértőket és előjárókat a folyamatba.

Az OKTB helységnév módosítással kapcsolatos főbb irányelvei a következők voltak:

- a korábbi kötőjelezés helyett, a helységnevek egybeírása;
- a magyar helyesírás szabályainak, hangjelölésének figyelembe vétele (még olyan esetben is történt településnév változtatás, amikor az egy családról kapta a nevet);
- történelmi, illetve esztétikai okokra hivatkozva településnevek megváltoztatása, lefordítása;
- helységeket megkülönböztető előtagokkal való egyedítés (jelzővel való differenciálás);
- az *-i* képzős előtagok, jelzőtlen formájának érvényre juttatása;
- középkori okleveles helységnevek lecserélése azok felújított alakjával;
- a magyartól eltérő nemzetiségekre utaló előtagok lecserélése, eltűntetése.⁸⁷

Az OKTB jelentős mértékben átalakította, de nem túlzás azt állítani, hogy lényegében létrehozta a hivatalos helységnevek rendszerét. Noha hozzávetőlegesen a települések névanyagának kb. 40%-át megváltoztatta, amelyek esetében például az esztétikai alapú kezdeményezések megkérdőjelezhetőek, tagadhatatlan, hogy Magyarország történetében először készült ilyen minőségű és mértékű munka, ami a helységneveket illeti.⁸⁸ Kiemelendő, hogy a törzskönyvbizottság által javasolt új nevet illetően, a helyi lakosok fellebbezhettek és végül a belügyminiszter által jóváhagyott változat lépett érvénybe. E folyamat eredményét rögzítette az 1913. évi helységnévtár.⁸⁹ A 20. században a helységnevek fontossága még inkább megnőtt, így a településnév-változások felügyelete az államok irányítása alá került.⁹⁰

⁸⁶ MEZŐ András: *A magyar hivatalos helységnévvadás*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982, 125. p.

⁸⁷ MIKESY Gábor: Helységneveink 1913-as tükrében, *Névtani értesítő*, 35. sz., 2013, 37–54. p.

⁸⁸ SZABÓ: *A felvidéki magyarlakta települések...*, 10. p.

⁸⁹ Magyar Királyi Központi Statisztika Hivatal: *A magyar szent korona országainak Helységnévtára*, Pesti-Könyvnyomda részvény társaság, Budapest, 1913, 1712. p.

⁹⁰ KÁLMÁN Béla: *A nevek világa*, Csokonai Kiadó, Debrecen, 1989, 168–179. p.

Összegzés

Jelen tanulmányban nyomon követhetjük Háromszék közigazgatásának vázlatos történetét, illetve ennek létrejöttétől a napjainkig tartó alakulását négy, jelentősebb történeti korszakra osztva ezt. Az első alfejezetben a szék-fiúszék közigazgatás-területi rendszer viszonyának meghatározása mellett, felsorolásra kerülnek Háromszék kezdetekben kialakított települései, illetve a székely rendi-társadalom felépítésének rövid bemutatása, amelyet majd az eltörlésének okai követnek. A második és harmadik alfejezet Háromszék közigazgatás-területi struktúrájának átalakítását, illetve az itt élő székelység szerepét igyekszik vázolni a Habsburg Birodalom részeként, míg a negyedik alfejezet a Románián belüli, autonómiával már nem rendelkező Székelyföld közigazgatását, illetve ennek alakulását mutatja be. Ezek mellett betekintést nyerünk az imént említett szék helységneveinek, illetve ezek változásának folyamatába, amely különálló fejezet keretén belül kerül bemutatásra. A tanulmány eredményeként Háromszék közigazgatás-történetének strukturált bemutatása, illetve a helységneveinek táblázatszerű összegyűjtése, ezek alakulásának folyamata emelhető ki. Ugyanakkor a bemutatott elméletek ismeretében és a különböző szempontok ütköztetése után, az I. világháborút követő román-helységnevé változásokat illetően feltehetjük magunkban azt a kérdést, hogy: valóban mellékes-e, esetleg irreális az a feltételezés miszerint a központi román hatalom nem csak az erdélyi magyarokat és székelyeket, de az erdélyi románokat is asszimilálni szerette volna? Ugyanis az 1925 előtti román helységnevek tipológiai, etimológiai és kronológiai szempontból mind arra utalnak, hogy ezen elnevezések más nyelvből honosodtak meg a román nyelvterületen, tehát a román kultúra ez alapján nem támaszthat jogos, történelmi igényt Erdély, ezen belül Székelyföld területére.

1. melléklet

Háromszék helységneveinek alakulása (magyar és német nyelvű megnevezések)

Ssz.	Az 1332–1337 közötti pápai tizedjegyzék ⁹¹	Székely Oklevéltár ⁹² 1567–1614	Pragmatico Sanctio 1713–1723 Magyar megnevezés	Bielz E.A. 1857. Német megnevezés
1.	Ahch	NagyAjta	Nagy Ajta	-
2.	Angelus	Angyalos	Angyalos	-
3.	Arkus	Arkos	Árkos ⁹³	-
4.	Aruapotok	Arapatak	Árapatak	Arndorf ⁹⁴
5.	villa Bardach	Bardoczfalwa	Bardocz	Bardotz ⁹⁵
6.	Baroch	Barot	Barót ⁹⁶	Boralth
7.	Belen	Beoleon	Bölön	Böllen/ Blomendorf ⁹⁷
8.	Besenzd	Besenyő	Besenyő	Bachendorf ⁹⁸
9.	Buduk	Bodok	Bodok ⁹⁹	-
10.	villa Byborch	Bibarczfalwa	Bibarczfalva ¹⁰⁰	-
11.	villa Bycha	Bytha	Bitá	-
12.	Churuacun	AlsoChernaton	Also Csernátton ¹⁰¹	-
13.	Dalnuk	Dálnok	Dálnok ¹⁰²	-

⁹¹ HEGYI: i.m., 97–113. p.

⁹² SZABÓ–SZÁDECZKY–KARDOSS–BARABÁS (szerk.): i.m.

⁹³ 1940–1944 között összevonták Benkőgyógyforrással, Döröszkölővel, Glóriagyógyforrással és Szentkeresztmajorral

⁹⁴ 1893-ban összevonták Földvárszeggel és Lenkerttel, majd 1913-ban Hetével.

⁹⁵ 1850-ben Bartosként is említették.

⁹⁶ 1940–1944 között összevonták Gyepükorcsmával, Illyéstanyával és Móriktanyával.

⁹⁷ 1601–1860 között Kis-, Nagy- és Középbölön településekre tagolódott, amelyet követően ismét egy településsé alakult Bölön néven. 1893-ban összevonták Korlát teleppel, majd 1913-ban Darázskőpatakka. 1532-ben jelent meg a német nyelvű helységnév.

⁹⁸ 1913-ban új elnevezést kapott: Sepsibesenyő. 1808-ban jelent meg a német nyelvű helységnév.

⁹⁹ 1910-ben új elnevezést kapott: Sepsibodok. 1913-ban összevonták Matildforrással, majd 1940–1944 között Vilmaborízteleppel.

¹⁰⁰ 1913-ban összevonták a Bibarcfalvi fürdővel.

¹⁰¹ 1968-ban összevonták Felső Csernáttonnal, kialakítva Csernátont.

¹⁰² 1580–1682 között összevonták RofainTuzessel, BolgarjTuzessel, AntalffyTuzessel, Chiobot Tuzessel, KenderessjTuzessel, Küskütuzessel, Szellyestuzessel, Gyüresztuzessel, illetve Szederjessel, majd 1913-ban Beczésytanyával, Hadnagytyanyával és Lázártanyával.

14.	villa Elye	Illyefalwa	Illyefalva	Ilgendorf/ Eliasdorf ¹⁰³
15.	villa Guidonis	Gydoffalwa	Gidófalva ¹⁰⁴	-
16.	Hotolka	Hatolika	Hatolyka	-
17.	Hydueg	Hydweg	Hidvég	Fürstenberg ¹⁰⁵
18.	villa Ika	Ikafalwa	Ikafalva	-
19.	Kalnuk	Kalnok	Kálnok	-
20.	Kevruspotok	Köröspatak	Köröspatak ¹⁰⁶	-
21.	Kylien	Kylen	Kilyén ¹⁰⁷	Kilön
22.	Lehmem	Lemhen	Lemhény ¹⁰⁸	Lennen
23.	Lezofalua	Leczfalwa	Léczfalva ¹⁰⁹	-
24.	Lizno	Lizno	Lisznyó ¹¹⁰	-
25.	Moxa	Maxa	Maksa	-
26.	Mylcosuara	Miklós vára	Miklósvár	Nickelsburg ¹¹¹
27.	Nachtond	Nyújtod	Nyújtód	-
28.	Olazteluk	Olaztelek	Olasztelek ¹¹²	-
29.	Olthzeme	Oltszeme	Oltszem	Altzen ¹¹³
30.	Polyan	Polijan	Polyán ¹¹⁴	-
31.	Pusulnik	Peselnek	Peselnek ¹¹⁵	-
32.	Rachan	Bachon	Nagy-Baczon ¹¹⁶	-
33.	Reech	Rety	Réty	-

¹⁰³ 1913-ban összevonták Benkőbányával és Bolgárteleppel.

¹⁰⁴ 1913-ban összevonták Bedeházával.

¹⁰⁵ 1877-ben összevonták Nyáraspatakkal, majd 1913-ban Korlátpatakkal és Lügettel.

¹⁰⁶ 1839-ban új elnevezést kapott: Sepsi-Köröspatak.

¹⁰⁷ 1882-ben új elnevezést kapott: Sepsi-Kilyén, majd ezt követően visszakapta előző megnevezését (Kilyén).

¹⁰⁸ 1882-ben új elnevezést kapott: Kézdi-Lemhény, majd ezt követően visszakapta előző megnevezését (Lemhény). 1913-ban összevonták Kecskéssel.

¹⁰⁹ 1839-ben összevonták Várhegygel.

¹¹⁰ 1913-ban összevonták Lisznyópatakkal.

¹¹¹ 1882-ben jelent meg a német nyelvű helységnev.

¹¹² 1913-ban összevonták Magyaroskúti tanyával. A település előbb Bardóc fiúszéken belül Udvarhelyszékhez tartozott, majd az 1783-ban gyakorlatba ültetett közigazgatási reformot követően Háromszékhez került.

¹¹³ 1808-ban jelent meg a német nyelvű helységnev.

¹¹⁴ 1808-ban, majd 1905-ben új elnevezést kapott: Kézdi-polyán, illetve Kézdiszentkereszt. 1940–1944 között összevonták Katrosateleppel.

¹¹⁵ 1905-ben új elnevezést kapott: Kézdi-kővár.

¹¹⁶ 1721–1877 között Nagy-, Telegdi- és Sepsibaczon településekre tagolódott, amelyet követően ismét egy településsé alakult Nagybaczon néven. 1940–1944 között összevonták Galattal és Uzonkateleppel.

34.	Sancta Katherina	Zent Katolna	Szentkatolna	-
35.	villa Sancte Marie ¹¹⁷	Zemerya	Szemerja	-
36.	Sanctus Georgius	Sepsi Szentgyörgy	Sepsi Szentgyörgy	Gergesmakt/Sankt Georgen ¹¹⁸
37.	Sanctus Johannes	Szentiván	Laborfalva ¹¹⁹	-
38.	Sanctus Rex	Szent Király	Szentkirály ¹²⁰	-
39.	Sanctus Spiritus	Zenthlelek	Kézdi-Szent-Lélek ¹²¹	-
40.	Suruzno	Nagjborosnio	Nagy Borosnyó	Gross-Weindorf
41.	Torya Inferior	Alsó Torja	Alsó Torja ¹²²	Torian
42.	Torya Superior	Felső Torja	Felső Torja ¹²³	Torian
43.	Vzun	Uzon	Uzon ¹²⁴	Usendorf
44.	Ysdula	Osdola	Osdola ¹²⁵	-
45.	Yskulnuk	Eztelnek	Esztelnek ¹²⁶	-
46.	Zalan	Zalan	Zalán ¹²⁷	-
47.	Zaldubus	Zaldobos	Száldobos ¹²⁸	-
48.	Zarahrazahca	Szárزازajta	Szárزازajta	-

¹¹⁷ 1407-ben és 1559-ben új elnevezést kapott: villa Zentmaria, illetve Zentmariaazzon. 1808-ban összevonták Sepsiszentgyörggyel.

¹¹⁸ 1808-ban összevonták Szemerjával, 1877-ben Benedekmezejével, 1910-ben Daragics tanyával, Fogolyán tanyával, Kovács tanyával, Mocsel tanyával, Óváry tanyával, Sorbán tanyával, a Sörgyárral, Sugásnyaralóval, Sütő tanyával, Vellenreiter tanyával, Veres tanyával, illetve 1940–1944 között a réti cigányteleppel, a Nagy-Dénes teleppel, Sugásfürdővel és Szépmezővel. Korábbi latin nyelvű megnevezése: Georgiopolis.

¹¹⁹ 1785-ben Szentivány és Laborfalva különálló települések voltak. 1808-ban ismét összevonták őket és új elnevezést kapott: Sepsi-Szentivány, majd 1900-ban Szentivány-Laborfalva, illetve 1925-től Szentivánlaborfalva. 1882-ben összevonták Bitóval.

¹²⁰ 1808-ban új elnevezést kapott: Sepsi-Szentkirály. 1913-ban összevonták Benedekmezővel, majd 1940–1944 között Büdöskúttal.

¹²¹ 1877-ben összevonták Kiskászon teleppel, majd 1882-ben Kászonteleppel.

¹²² 1839-ben új elnevezést kapott: Altorja. 1899-ben összevonták Feltorjával, kialakítva Torja települést. 1917-ben összevonták Karatnavolállal, majd 1940–1944 között Bálványosfürdővel, Csiszárfürdővel és Transzilvániafürdővel.

¹²³ 1839-ben új elnevezést kapott: Feltorja. 1899-ben összevonták Altorjával, kialakítva Torja települést.

¹²⁴ 1913-ban összevonták Vesszősteleppel és Kovácsrévvel.

¹²⁵ 1827-ben összevonták Pákéval. 1877-ben új elnevezést kapott: Ozsdola.

¹²⁶ 1893-ban összevonták Lóbérccelel, majd 1913-ban Jávorossal és Veresvizzel.

¹²⁷ 1733-ban Zalány néven is említették.

¹²⁸ 1760–1762-ben új elnevezést kapott: Székely Száldobos. A település előbb Bardóc fiúszéken belül Udvarhelyszékhez tartozott, majd az 1783-ban gyakorlatba ültetett közigazgatási reformot követően Háromszékhez került.

49.	Zarazpotok	Zarazpatak	Szárzapatak ¹²⁹	-
50.	Voygias	Wargias	Vargyas ¹³⁰	-
51.	-	Al dobolj ¹³¹	AlDoboly	-
52.	-	Barathfalwa ¹³²	Barátos	Mönchensdorf
53.	-	Balvanios ¹³³	Bálványos	Bad Götzenburg
54.	-	Bereczk	Bereczk ¹³⁴	Bertz/Beretzum
54.	-	Belaffalwa	Belafalva	-
55.	-	Bikfalwa	Bikfalva ¹³⁵	-
56.	-	Bodos ¹³⁶	Bodos	-
57.	-	-	Bodza ¹³⁷	Bodsau
58.	-	Keoreos ¹³⁸	Körös	Eschendorf

¹²⁹ A település első írásos említése 1311-ből való, Kézdy Balázs végrendeletében. L.: SZABÓ Károly (szerk.): *Székely oklevéltár I. kötet, 1211–1519*, Magyar Történelmi Társulat kolozsvári bizottsága, Kolozsvár, 1872, 33–34. p. Ebben az időben a falut szabad besenyők lakták, akik a székelységgel egy zászló alatt harcoltak. 1324-ben a falu Fehér, később ennek kettéválását követően Felső-Fehér vármegyéhez szakadt. L.: BARABÁS Samu (szerk.): *Székely oklevéltár II. kötet, 1219–1776*, Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1934, 6–9. p. Felső-Fehér vármegye részét képezte 1876-ig, amikor is a közigazgatási reformot követően Háromszék vármegyéhez került. Ennek okán a falu az említett periódus időintervallumában nem lelhető fel a székelyföldi települések összefírásaiban. 1913-ban új elnevezést kapott: Kézdiszárzapatak.

¹³⁰ A település előbb Bardóc fiúszéken belül Udvarhelyszékhez tartozott, majd az 1783-ban gyakorlatba ültetett közigazgatási reformot követően Háromszékhez került.

¹³¹ A település 1461-ben jött létre. 1850-ben összevonták Farkasvágóval, 1882-ben Farkasvágó pusztával, majd 1913-ban Erdőpusztával, Hosszakpusztával, Vámhidpusztával, Gálldombbal és Margitfalvával.

¹³² A település 1415-ben jött létre.

¹³³ A település 1571-ben jött létre, de már 1360-ban is említették a várát. 1913-ban új elnevezést kapott: Bálványosfürdő.

¹³⁴ A település 1426-ban jött létre. 1877-ben összevonták Sósmezővel és Ojtozzal, majd 1893-ban Ojtozteleppel. Korábbi latin nyelvű megnevezése: Angustia.

¹³⁵ 1877-ben összevonták Egrestővel és Egrespatakkal, majd 1913-ban Tálpatakkal.

¹³⁶ A település 1459-ben jött létre.

¹³⁷ 1762-ben, 1850-ben, 1902-ben, majd 1925-ben új elnevezést kapott: Bodzaforduló, Sepsi Bodza, Magyarbodza, illetve ismételt Bodzaforduló. 1857-ben összevonták Zágonnal, Orbai Bodzával és Ökrőspatakkal, majd 1882-ben ismét önálló településsé vált. 1902-ben összevonták Szita-Bodzával és Bodzavámmal, kialakítva Magyarbodzát, majd 1910-ben Ökrőspatakkal, Tálpatakkal, Krasznateleppel és Egrestővel is. 1918-ban kivált belőle Bodzavám és Szitabodza, majd 1968-ban összevonták Fenyőssel, illetve Nagy- és Kisvirágospatakkal. A kurzív formázással jelölt helységnevek azon megnevezéseket emelik ki, amelyek több esetben is előfordulnak Erdély különböző területein. Tehát egyazon időben, ugyanazzal az elnevezéssel, hivatalosan bejegyezve, több település is rendelkezett.

¹³⁸ A település 1464-ben jött létre. 1913-ban új elnevezést kapott: Csomakörös.

59.	-	Csomortán ¹³⁹	Csomortán	Thomoren
60.	-	Cofalva	Cofalva	-
61.	-	Doborlo	Doborlo	Dobersdorf ¹⁴⁰
62.	-	Egerpathak	Egerpatak	-
63.	-	Füle	Füle ¹⁴¹	-
64.	-	Erezthwen	Eresztevény ¹⁴²	-
65.	-	Ereusd ¹⁴³	Erősd	-
66.	-	Etthffalwa	Étfalva ¹⁴⁴	-
67.	-	FelseoCherna-ton	Felső Csernáton ¹⁴⁵	-
68.	-	Rakos	Felső Rákos	Ober-Krebsdorf ¹⁴⁶
69.	-	Fothos	Fotos ¹⁴⁷	-
70.	-	Fwthasfalwa	Futásfalva	-
71.	-	Gelencze	Gelencze	Gelentz/ Gälänz ¹⁴⁸
72.	-	Haralij	Haraly	-
73.	-	Hethe	Hete ¹⁴⁹	-
74.	-	Hijlijb	Hilib ¹⁵⁰	Hilibsdorf
75.	-	Imecsfalva	Imecsfalva ¹⁵¹	-

¹³⁹ A település 1506-ban jött létre.

¹⁴⁰ A település 1522-ben jött létre. 1784-ben új elnevezést kapott: Dobolló. 1893-ban összevonták Bácsstelekkel, majd 1913-ban Dobolló patakka. 1808-ban jelent meg a német nyelvű helységnév.

¹⁴¹ 1760–1762 között új elnevezést kapott: Erdő-Füle. A település előbb Bardóc fiúszéken belül Udvarhelyszékhez tartozott, majd az 1783-ban gyakorlatba ültetett közigazgatási reformot követően Háromszékhez került.

¹⁴² 1968-ban összevonták Maksával.

¹⁴³ A település 1478-ban jött létre.

¹⁴⁴ Ekkor Hétfalva néven is utaltak rá. 1850-ben új elnevezést kapott: Étfalva. 1899-ben összevonták Sepsizoltánnal, kialakítva Étfalvazoltán települést.

¹⁴⁵ A település 1497-ben jött létre. 1968-ban összevonták Alsó Csernátonnal, kialakítva Csernátont.

¹⁴⁶ A település előbb Bardóc fiúszéken belül Udvarhelyszékhez tartozott, majd az 1783-ban gyakorlatba ültetett közigazgatási reformot követően Háromszékhez került.

¹⁴⁷ A település 1407-ben jött létre. 1899-ben összevonták Sepsimártonossal, kialakítva Fotsmartonost.

¹⁴⁸ 1913-ban összevonták Mikesfürészteleppel és Zernyeteleppel, majd 1940–1944 között Putnateleppel. 1808-ban jelent meg a német nyelvű helységnév.

¹⁴⁹ 1913-ban összevonták Árapatakka, majd 1941-ben ismét önálló településsé vált.

¹⁵⁰ 1913-ban összevonták Kishilibbel.

¹⁵¹ A település 1499-ben jött létre.

76.	-	Albis	Albis ¹⁵²	-
77.	-	Almas	Almás ¹⁵³	-
78.	-	Martonfalwa	Martonfalva ¹⁵⁴	-
79.	-	<i>Martonos</i>	Martonos ¹⁵⁵	-
80.	-	Markosfalwa	Markosfalva ¹⁵⁶	-
81.	-	Mátisfalva	Mátisfalva ¹⁵⁷	-
82.	-	Orozffalwa	Oroszfa ¹⁵⁸	-
83.	-	Salfalwa	Sárfalu ¹⁵⁹	-
84.	-	Zazffalwa	Szászfalu ¹⁶⁰	Saschendorf
85.	-	Thoriawasara	Kézdivásárhely	Sekler-Neumarkt ¹⁶¹
86.	-	Kisbach'on ¹⁶²	Kisbaczon	Batzon
87.	-	Kis Borosnio	Kis Borosnyó ¹⁶³	-
88.	-	Kis Kászón	Kiskászón ¹⁶⁴	-
89.	-	Komollo	Komolló ¹⁶⁵	-
90.	-	Kovaszna	Kovászna ¹⁶⁶	Kovasna
91.	-	Keokeos	Kökös ¹⁶⁷	Blauendorf

¹⁵² 1893-ban új elnevezést kapott: KézdiAlbis.

¹⁵³ 1873-ban új elnevezést kapott: KézdiAlmás.

¹⁵⁴ A település 1407-ben jött létre. 1913-ban új elnevezést kapott: Kézdimartonfalva. Korábban Mártonfalva és Martonfalva néven is utaltak rá.

¹⁵⁵ A település 1473-ban jött létre. 1808-ban új elnevezést kapott: Kézdimartonos.

¹⁵⁶ A település 1497-ben jött létre. 1893-ban összevonták Mátisfalvával. 1913-ban új elnevezést kapott: Kézdimárkosfalva. Korábban Márkosfalva és Modosfalva néven is utaltak rá.

¹⁵⁷ 1893-ban összevonták Márkosfalvával. 1913-ban új elnevezést kapott: Kézdimárkosfalva.

¹⁵⁸ 1956-ban összevonták Kézdivásárhellyel.

¹⁵⁹ 1882-ben új elnevezést kapott: Kézdisárfalva. 1968-ban összevonták Lungával.

¹⁶⁰ A település 1479-ben jött létre. 1913-ban új elnevezést kapott: Kézdiszászfalu.

¹⁶¹ A település 1407-ben jött létre. Már 1530-ban új elnevezést kapott: Kyzdywasarhel. 1877-ben összevonták Kantával, majd 1956-ban Oroszfa¹⁵⁸val. 1808-ban jelent meg a német nyelvű helységnev. Korábbi latin nyelvű megnevezése: Neoforum Siculorum, illetve Siculopolis.

¹⁶² A település 1493-ban jött létre.

¹⁶³ 1882-ben összevonták Nagypatak pusztával, majd 1913-ban Kispatak¹⁶⁴kal, Nagypatak¹⁶⁵kal és Szaramással.

¹⁶⁴ 1857-ben összevonták Kézdiszentlélekkel.

¹⁶⁵ A település 1426-ban jött létre. 1913-ban összevonták Gergelytanyával és Varganyírral.

¹⁶⁶ 1877-ben összevonták Vajnafalvával, 1913-ban Kovásznai fürdőteleppel, és Kovásznai iparteleppel, majd 1940–1944 között Hankófürdővel, Térréttel és Siklótető kitérővel.

¹⁶⁷ A település 1461-ben jött létre. 1808-ban Kökény néven is utaltak rá. 1877-ben összevonták Bácstelekkel.

92.	-	Keopeocz	Köpecz ¹⁶⁸	-
93.	-	Közép-Ajta	Közép-Ajta ¹⁶⁹	-
94.	-	Kurta-patak	Kurtapatak ¹⁷⁰	-
95.	-	Herman	Hermány ¹⁷¹	Hermansdorf
96.	-	Malnas	Málnás ¹⁷²	-
97.	-	Markos	Márkos	Markesdorf/ Mackendorf ¹⁷³
98.	-	Korlatpatak	Nyárasfalu/ Nyáraspatak ¹⁷⁴	-
99.	-	Ojtoz	Ojtoz ¹⁷⁵	-
100.	-	Telek	Telek ¹⁷⁶	Grundsdorf
101.	-	Papolcz	Papolcz ¹⁷⁷	-
102.	-	Pawa	Páva ¹⁷⁸	Pfaunendorf
103.	-	Sombor	Bikszád ¹⁷⁹	-
104.	-	Magyarós	Magyarós ¹⁸⁰	-
105.	-	<i>Martonos</i>	Martonos ¹⁸¹	-
106.	-	Zachwa	Szacsva	-

¹⁶⁸ A település 1459-ben jött létre. 1893-ban összevonták Kőszénbánya teleppel, majd 1913-ban Alsómalommal és Kúpecbányával.

¹⁶⁹ A település 1459-ben jött létre.

¹⁷⁰ 1882-ben Kézdi-Kurtpatak néven is említették.

¹⁷¹ 1760–1762 között új elnevezést kapott: Magyar Hermány. 1769–1773 között összevonták Vashámmorral, majd 1893-ban Bodvaj vasgyár teleppel.

¹⁷² A település 1366-ban jött létre. 1854-ben összevonták Üvegcsúrral, majd 1913-ban Málnásfürdővel.

¹⁷³ A település 1505-ben jött létre. 1760–1762 között új elnevezést kapott: Oláh-Márkos, majd 1800-tól ismételten Márkosként említették. 1808-ban jelent meg a német nyelvű helységnev.

¹⁷⁴ A település Korlatpatak néven először 1349-ben jött létre, majd összevonták más településekkel. 1762-ben ismét önálló településsé vált. 1808-ban új elnevezést kapott: (kizárólag) Nyáraspatak. 1850-ben összevonták Hídvéggel, majd 1956-tól ismét önálló településsé vált.

¹⁷⁵ A település 1553-ban jött létre. 1873-ban összevonták Sósmezővel, majd 1877-ben Cutumáccal.

¹⁷⁶ A település 1537-ben jött létre. 1913-ban új elnevezést kapott: Orbaitelek.

¹⁷⁷ 1913-ban összevonták Gyulafalvával és Rozsdásteleppel.

¹⁷⁸ 1913-ban összevonták Ölvespatakka, majd 1956-ban Zabolával.

¹⁷⁹ A település 1342-ben jött létre. 1839-ban, majd 1909-ben új elnevezést kapott: Bükszád, illetve Sepsibükszád. 1786-ban összevonták a Mikóújfalúról ideköltöztetett Üvegcsúrral, 1913-ban Oltimalommal és Bálványosúttanyával, majd 1940–1944 között Zsomborpatakkal, Nagymezőpusztával és Bogdánbányával.

¹⁸⁰ A település 1364-ben jött létre. 1839-ben új elnevezést kapott: Sepsi-Magyarós. 1913-ban összevonták Sepsimagyaróspatakka.

¹⁸¹ 1785-ben új elnevezést kapott: Sepsi-Mártonos. 1899-ben összevonták Fotossal, kialakítva Fotosmartonost.

107.	-	Pake	Páké	-
108.	-	Petőffalwa	Petőfalva ¹⁸²	Petersdorf
109.	-	Thamasfalwa	Tamásfalva ¹⁸³	Thomsdorf
110.	-	Bodza	Bodza ¹⁸⁴	-
111.	-	Zotijor	Szotyor ¹⁸⁵	-
112.	-	Zeorche	Szörccse ¹⁸⁶	-
113.	-	Wzonka	Uzonkatelep ¹⁸⁷	-
114.	-	Zabola	Zabola ¹⁸⁸	Gebißdorf
115.	-	Üveg-csúr	Üveg-csúr ¹⁸⁹	Zalner Glashütte
116.	-	Zagon	Zágon ¹⁹⁰	-
117.	-	Zolthan	Zoltán ¹⁹¹	-
118.	-	-	Almás ¹⁹²	-
119.	-	-	Bácstelek ¹⁹³	-
120.	-	-	Belmezeo ¹⁹⁴	-
121.	-	-	Kraszna ¹⁹⁵	-

¹⁸² 1913-ban új elnevezést kapott: Székelypetőfalva.

¹⁸³ 1913-ban új elnevezést kapott: Székelytamásfalva.

¹⁸⁴ A település 1533-ban jött létre. 1762-ben új elnevezést kapott: Szitabodza. 1893-ban összevonták Krasznateleppel, majd 1902-ben Bodzafordulóval. 1918-ban ismét önálló településsé vált, kiválva Bodzafordulóból.

¹⁸⁵ A település 1448-ban jött létre.

¹⁸⁶ A település 1547-ben jött létre. 1913-ban összevonták Mikestanyával, majd 1940–1944 között Sepsőmalommal.

¹⁸⁷ A település 1459-ben jött létre. 1956-ban új elnevezést kapott: Uzonkafürdő.

¹⁸⁸ A település 1466-ban jött létre. 1567-ben összevonták Domokosfalvával, 1913-ban Bor-kúttanyával, Górhavassal, Jakabhavassal, Kisharaszttanyával, Murdánhavassal, Zabolapatakkal és Zernyeteleppel, majd 1940–1944 között Zabolai fűrészteleppel, Éva-majjossal és Pávával.

¹⁸⁹ 1800-ban Málnás részét képezte. 1839-ben ismét önálló településsé vált, ugyanekkor új elnevezést kapott: Zalán-üveg-csúr, majd 1877-től a Zalánpatakkal való egyesülést követően Zalánpatak néven említették.

¹⁹⁰ 1877-ben összevonták Ökröspatakkal, Orbaibodzával, Krasznával és Bártánnyal, majd 1913-ban Bodzával, Cseremástetővel, Csucssorral, Karajos teleppel, Füzespatakával és Kocsánpusztával.

¹⁹¹ A település 1359-ben jött létre. 1694-ben összevonták Étfalvával, majd 1956-ban ismét önálló településsé vált. 1839-ben, majd 1899-ben új elnevezést kapott: Sepszi-Zoltány, illetve Sepsizoltán/Étfalvazoltán.

¹⁹² A település 1956-ban jött létre, kiválva Szitabodzából.

¹⁹³ A település 1768-ban jött létre. 1877-ben új elnevezést kapott: Kökösbácstelek. 1874-ben összevonták Szemerjával, majd 1893-ban Bácsstelek teleppel, Dobollóval és Kökössel.

¹⁹⁴ A település 1624-ben jött létre. 1839-ben új elnevezést kapott: Bélmező.

¹⁹⁵ A település 1877-ben jött létre, kiválva Zágonból. 1893-ban, majd 1952-ben új elnevezést kapott: Kraszna telep, illetve Bodzakraszna. 1893-ban összevonták Szitabodzával, 1902-ben Magyarbodzával, majd 1952-ben ismét önálló településsé vált.

122.	-	-	Bölonpatak ¹⁹⁶	-
123.	-	-	Fenyős ¹⁹⁷	-
124.	-	-	Csángótelep ¹⁹⁸	-
125.	-	-	Dobollópaták ¹⁹⁹	-
126.	-	-	Előpatak ²⁰⁰	Wasseid/ Sauerbrunnen
127.	-	-	Katrosa ²⁰¹	-
128.	-	-	Kispatak ²⁰²	-
129.	-	-	Gyulafalva ²⁰³	-
130.	-	-	Ladóc ²⁰⁴	-
131.	-	-	Lisznyó- pataka ²⁰⁵	-
132.	-	-	Málnásfürdő ²⁰⁶	-
133.	-	-	Mikóújfalu ²⁰⁷	Neudorf
134.	-	-	Nagypatak ²⁰⁸	-
135.	-	-	Sósmező ²⁰⁹	Salzfelden

¹⁹⁶ A település 1956-ban jött létre.

¹⁹⁷ A település 1764-ben jött létre. Ekkor Fenyvespataka néven is utaltak rá. 1900-ban, majd 1909-ben új elnevezést kapott: Bredét telep, illetve Bredét. 1900-ban összevonták Magyarbodzával, amjd 1956-ban ismét önálló településsé vált.

¹⁹⁸ A település 1938-ban jött létre. Ekkor Gyertyános néven is utaltak rá. Ma Bákó (Bacău) meyerészét képezi.

¹⁹⁹ A település 1910-ban jött létre, majd 1913-ban összevonták Dobollóval.

²⁰⁰ A település 1770-ben jött létre, kiválva Árapatak és Hídvég területeiből. A későbbiekben Ellőpatak, illetve Előpataka néven is utaltak rá.

²⁰¹ A település 1940–1944 között Katrosatelepként említették. 1974-ben jött létre, kiválva Kézdiszentkeresztből. Ekkor új elnevezést is kapott: Katrosa.

²⁰² A település 1762-ben jött létre.

²⁰³ A település 1882-ben jött létre, majd 1893-ban összevonták Gyulafal teleppel. 1910-ben a külterületi lakhelyének megnevezése vált használatossá (Kommandó). 1925-ben Papolc határából Komandó elnevezéssel önállósult.

²⁰⁴ A település 1944-ben jött létre, kiválva Bodzafordulóból.

²⁰⁵ A település 1770-ben jött létre, kiválva Lisznyóból. 1893-ban, majd 1910-ben új elnevezést kapott: Lisznyópatak telep, illetve Lisznyópatak.

²⁰⁶ A település 1813-ban jött létre, kiválva Málnásból.

²⁰⁷ A település 1812-ben jött létre. 1940–1944 között összevonták Állami köbányával és Bormezővel.

²⁰⁸ A település 1762-ben jött létre, majd 1930-ban Kisborosnyóból kiválva nyerte el önállóságát.

²⁰⁸ A település 1764-ben jött létre, majd 1850 körül Bereckből kiválva nyerte el önállóságát. 1968-tól Bákó (Bacău) megye részévé vált.

²⁰⁹ A település 1764-ben jött létre, majd 1850 körül Bereckből kiválva nyerte el önállóságát. 1968-tól Bákó (Bacău) megye részévé vált.

136.	-	-	Sugásnyaraló ²¹⁰	-
137.	-	-	Szaramás ²¹¹	-
138.	-	-	Tálpatak ²¹²	-
139.	-	-	Uzoni Lunka ²¹³	-
140.	-	-	Nagyvirágos- patak ²¹⁴	-
141.	-	-	Zabrató ²¹⁵	Zagoner Glashütte
142.	-	-	Bárkány ²¹⁶	-

²¹⁰ A település 1883-ban jött létre. 1913-ban összevonták Sepsiszentgyörggyel. 1944-ben új elnevezést kapott: Sugásfürdő.

²¹¹ A 19. században jött létre, kiválva Kisborosnyóból. A későbbiekben Sármás és Szalamás néven is utaltak rá.

²¹² A település 1762-ben jött létre. 1857-ben összevonták Bikfalvával, 1877-ben Kisborosnyóval, 1902-ben ismét Bikfalvával, majd 1954-ban ismét önálló településsé vált.

²¹³ 1913-ban új elnevezést kapott: Vesszőstelep. 1956-ban Uzonfüzes néven is utaltak rá.

²¹⁴ A település a 20. század elején jött létre, majd 1925-ben összevonták Bodzafordulóval. 1956-ban új elnevezést kapott: Virágospatak.

²¹⁵ A település 1760-ban jött létre Zágon Üvegcsürként. 1763-ban új elnevezést kapott: Zabrató. A későbbiekben Zabratópatak néven is utaltak rá.

²¹⁶ A település 1712–1722 között jött létre, kiválva Zágonból. 1909-ben új elnevezést kapott: Zagonbárkány.

2. melléklet

Háromszék helységneveinek alakulása (román nyelvű megnevezések)²¹⁷

Ssz.	Hatályban lévő magyar nyelvű megnevezés	Lenk, Ignaz von Treuenfeld 1839 ²¹⁸ - Első megnevezés	Bielz E.A. 1857. ²¹⁹ Román megnevezés	Dicționar 1909 ²²⁰ / 1921 ²²¹	95/1925 törvény ²²² (illetve, a ma is évenben lévő elnevezés)
1.	Aldoboly	-	Doboli ²²³	Doboli de jos/Dobolii de jos	Dobolii de jos
2.	Alcsernáton	-	Cernatu de jos ²²⁴	Cernatul de jos	Cernatul de jos
3.	Almás	-	-	-	„ ²²⁵
4.	Altörja	-	Toria de jos	Turia	Turia
5.	Angyalos	-	Angialașu ²²⁶	Angheluș	Angheluș
6.	Árapatak	Arpetak	Arpățacu	Arpatac	Araci
7.	Árkos	-	Arcușu ²²⁷	Arcuș	Arcuș
8.	Barátos	Baratus ²²⁸	Baratușu	Baratușu/Brateș	Brateș

²¹⁷ SZABÓ M. Attila: *Erdély, Bánság és Partium történeti és közigazgatási helységnevtára*, Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2003, (mindkét melléklet esetében).

²¹⁸ LENK VON TREUENFELD, Ignaz: *Siebenbürgens geographisch-, topographisch-, statistisch-, hydrographisch- und orographisches Lexicon I-IV*, Wien, 1839, 483 p., <www.reader.digitale-sammlungen.de> (letöltve: 2019. 02. 23.).

²¹⁹ BIELZ Eduard A.: *Handbuch der Landeskunde Siebenbürgens, eine physikalisch-statistisch-topographische Beschreibung dieses Landes*, Hermennstadt, 1857, <www.reader.digitale-sammlungen.de> (letöltve: 2019. 02. 23.).

²²⁰ MOLDOVAN Silvestru – TOGAN Nicolae: *Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria: compus din încredințarea Asociațiunii pentru literatură română și cultura poporului român*, Editura „Asociațiunii”, Sibiu, 1909.

²²¹ MARTINOVICI, Constantin – ISTRATI, Nicolae: *Dicționarul Transilvaniei și celorlalte ținuturi alipite*, Institutul de Artegrafice „Ardealul”, Cluj Napoca, 1921.

²²² Legea nr. 95 din 14 iunie 1925 pentru unificarea administrativă.

²²³ 1850-ben a román nyelvű közösség Doba néven említette.

²²⁴ 1850-ben a román nyelvű közösség Sernátse néven említette.

²²⁵ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Gilma. 1960-ban, majd 1974-ben új elnevezést kapott: Valea Brădetului, illetve *Merișor*. A kurzív formázással jelölt helységnevek azon megnevezéseket emelik ki, amelyek több esetben is előfordulnak Erdély különböző területein. Tehát egyazon időben, ugyanazzal az elnevezéssel, hivatalosan bejegyezve, több település is rendelkezik.

²²⁶ 1850-ben a román nyelvű közösség Angyalásu néven említette.

²²⁷ 1850-ben a román nyelvű közösség Argusu néven említette.

²²⁸ A település román nyelvű elnevezése 1800-ban jelent meg: Baráts.

9.	Bardóc	-	Bardoțu	Barduț/ Brăduț	Brăduț
10.	Barót	-	Barotu	Baraolt	Baraolt
11.	Bálványos- fürdő	-	-	-	Băile Balvanyoș
12.	Bereck	Beratzk	Brețcu	Brețcu	Brețcu
13.	Bélafalva	-	Belafalău ²²⁹	Belafalău/ Belani	Belani
14.	Bélmező	-	-	-	_230
15.	Bibarcfalva	-	Bibartfalău ²³¹	Bibartfalău/ Biborțeni	Biborțeni
16.	Bikfalva	-	Bicfalău ²³²	Bicfalău	Bicfalău
17.	Bitá	-	Bitá	Bitá	Bitá
18.	Bodos	-	Bodoșu	Bodoș/ Buduș	Buduș ²³³
19.	Bodza- forduló	Floroje	Buzou	Buzăul-Un- gar, Floroa- ie/ Buzăul Ardelean ²³⁴	Întorsura Buzăului
20.	Bodza- kraszna	-	-	Crasna	<i>Crasna</i>
21.	Bölön	-	Belinu	Belini	Belini ²³⁵
22.	Bölönpaták	-	-	-	_236
23.	Bredét telep	-	-	cătun Brădet	cătun Brădet ²³⁷
24.	Csángótelep	-	-	-	_238
25.	Csomakőrös	-	Kireșu	Kireșu/ Chiuruș	Chiuruș

²²⁹ 1850-ben a román nyelvű közösség Krajubela, illetve Bela néven is említette.

²³⁰ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Lunca Mărcușului.

²³¹ 1850-ben a román nyelvű közösség Bibarczo néven említette.

²³² 1850-ben a román nyelvű közösség Bicfaleu néven említette.

²³³ A település 1956-ban új elnevezést kapott: Bodoș.

²³⁴ A hasonló esetekben az adott településnek egyazon időben, két hivatalos, érvényben lévő elnevezése is volt. Általában a fennálló esetet követő helységnévváltozás alkalmával egyik megnevezést eltörölték. 1882-ben a román nyelvű közösség Intorsura Buzeu néven is említette.

²³⁵ 1850-ben a román nyelvű közösség Bolona, illetve 1873-ban Belina néven is említette. A település 1942-ban új elnevezést kapott: Belin.

²³⁶ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Belin-Vale.

²³⁷ A település 1956-ban új elnevezést kapott: Brădet.

²³⁸ A település 1956-ban új elnevezést kapott: Ciangăi. A település 1942-ban új elnevezést kapott: Cărpinenii.

26.	Csomortán	Csomirtán	Ciomortanu ²³⁹	Ciomortanu/ Lutoasa	Lutoasa
27.	Cófalva	Tsofaleou	Țufalău ²⁴⁰	Țufalău	Țufalău
28.	Dálnok	-	Dalnocu	Dalnoc/ Dalnic	Dalnic
29.	Dobolló	Dobrá ²⁴¹	Dobarlo	Dobârlău	Dobârlău
30.	Dobolló- patak	-	-	-	_242
31.	Egerpatak	-	Egerpatacu	Egerpatacu/ Aninoasa	<i>Aninoasa</i>
32.	Elópatak	-	Elepatacu	Vâlcele	<i>Vâlcele</i>
33.	Erdőfüle	-	File	Filea/Filea	Filea ²⁴³
34.	Erősd	Ariusd ²⁴⁴	Ariuși	Ariușd	Ariușd
35.	Eresztevény	-	Eresteveni	Eresteven/ Eresteghiu	Eresteghiu ²⁴⁵
36.	Esztelnek	Esztelnyik ²⁴⁶	Estelnicu	Estelneć/ Estelnic	Estelnic
37.	Étfalva	-	Etfalău ²⁴⁷	Etfalău	Etfalău
38.	Felső- cernáton	-	Cernatu de susu ²⁴⁸	Cernatul de sus	Cernatul de sus
39.	Felsőrákos	Rakesugyin sus	Rakesugyin sus ²⁴⁹	Racoșul de sus/ Racoșul de sus	Racoșul de sus
40.	Feltorja	-	Toria de susu	Turia	Turia
41.	Fotos- martonos	-	Fotoșu	Fotoșu/ Fotoș	Fotoș
42.	Futásfalva	Futasfaleu ²⁵⁰	Futașfalău	Futașfalău/ Alungeni	Alungeni

²³⁹ 1850-ben a román nyelvű közösség Csortan néven is említette.

²⁴⁰ 1850-ben a román nyelvű közösség Czufaleu néven is említette.

²⁴¹ 1808-ban jelent meg a román nyelvű helységnév.

²⁴² A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Valea Dobârlăului.

²⁴³ A település 1952-ben új elnevezést kapott: Filia.

²⁴⁴ A település román nyelvű elnevezése 1827-ben jelent meg: Arüsdye. 1882-ben a román nyelvű közösség Eriujd néven is említette.

²⁴⁵ A település 1956-ban új elnevezést kapott: Eresteghin.

²⁴⁶ A település román nyelvű elnevezése 1733-ban jelent meg: Sztelnikul.

²⁴⁷ 1850-ben a román nyelvű közösség Etfaleu néven is említette.

²⁴⁸ 1850-ben a román nyelvű közösség Sernátse néven említette.

²⁴⁹ 1882-ben a román nyelvű közösség Rakosu de szusz néven is említette.

²⁵⁰ A település román nyelvű elnevezése 1808-ban jelent meg: Fusul.

43.	Gelence	Klenczá	Gelense	GheliŃsa ²⁵¹	GheliŃsa
44.	Gidófalva	-	Gidfalău ²⁵²	Gidfalău/ Ghidfalău	Ghidfalău
45.	Haraly	-	Harali ²⁵³	Harali/ Harale	Harale
46.	Hatolyka	-	Hatolca	Hatolca/ Hatuica	Hatuica ²⁵⁴
47.	Hete	-	-	-	_255
48.	Hídvég	Hegyig	Higicu	Heghig/ Haghig ²⁵⁶	Hăghig
49.	Hilib	-	Hilibu	Hiliba/Hilib	Hilib
50.	Ikafalva	-	Icafalău ²⁵⁷	Icafalău	Icafalău
51.	Illyefalva	-	Illia	Illia/Ilieni, Ileni	<i>Ilieni</i>
52.	Imecsfalva	Imetsfaleou	Imecifalău ²⁵⁸	Imecifalău/ Imeni	Imeni
53.	Katrosa	-	-	-	_259
54.	Kálnok	-	Kalnoku	Calnoc/ Câlnic	Calnic
55.	Kézdialbis	Álbusu ²⁶⁰	Albişu	Albişu/ Albiş	<i>Albiş</i>
56.	Kézdialmás	-	Almaşu	Almaşu/ Mereni	Mereni
57.	Kézdikóvár	Peselnic ²⁶¹	Peşelnic	Peşelnic/ Petriceni	Petriceni
58.	Kézdi- martonfalva	-	Martfalău ²⁶²	Martfalău/ Mărtineni	Mărtineni

²⁵¹ A település román nyelvű elnevezése 1760–1762 között jelent meg: Selestye. 1882-ben a román nyelvű közösség Gelinitia néven is említette.

²⁵² 1850-ben a román nyelvű közösség Gidfaleu néven említette.

²⁵³ 1850-ben a román nyelvű közösség Roju néven említette.

²⁵⁴ 1850-ben a román nyelvű közösség Hatokla néven említette. 1882-ben a román nyelvű közösség Hotilea néven is említette. A település 1956-ban új elnevezést kapott: Hătuica.

²⁵⁵ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Hetea.

²⁵⁶ 1850-ben a román nyelvű közösség Hogyik, 1873-ban Hegyig, illetve 1882-ben Heghigu néven is említette.

²⁵⁷ 1850-ben a román nyelvű közösség Ikfaleu néven említette.

²⁵⁸ A település román nyelvű elnevezése 1733-ban jelent meg: Icsfalu. 1850-ben a román nyelvű közösség Emétsa néven is említette.

²⁵⁹ A település román nyelvű elnevezése 1974-ben jelent meg: Cătroşa.

²⁶⁰ 1808-ban jelent meg a román nyelvű helységnév.

²⁶¹ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Peselku.

²⁶² 1850-ben a román nyelvű közösség Martfaleu néven említette.

59.	Kézdi-martonos	Martinus ²⁶³	Mărtinușu	Mărtinușu/ Chezdi-Mărtănuș, Mărtănuș	Mărtănuș
60.	Kézdi-márkosfalva	Markusu ²⁶⁴	Marcășu	Marcășu/ Mărcușa	Mărcușa
61.	Kézdi-oroszfalu	-	Rusfalău ²⁶⁵	Rusfalău/ Rușeni	Ruseni
62.	Kézdi-sárfalva	-	Șarfalău ²⁶⁶	Șarfalău	Tinoasa
63.	Kézdi-szárazpatak	Szarecz-patak	Sarozpatacu	Sarozpatac/ Saraspotoc, Valea seacă	Valea-Seacă
64.	Kézdi-szászfalu	-	Sasfalău ²⁶⁷	Sasfalău/ Săsăuși	Săsăuși
65.	Kézdi-szentlélek	-	Sân-Lelecu ²⁶⁸	Sînlelec/ Sânzieni	Sânzieni
66.	Kézdi-szentkereszt	-	Poiana	Poian/ Poiana	Poiana ²⁶⁹
67.	Kézdi-vásárhely	Osorhéj	Kezdi-Oșorheiu	Chezdi-Vașarheiu, Chezdi-Oșorheiu/ Chezdi-Oșorheiu, Târgu-Săcuesc	Târgu-Săcuesc ²⁷⁰
68.	Kilyén	-	Kileni	Chileni	Chilieni
69.	Kisbacon	-	Bățonu Mic ²⁷¹	Bățonu Mic, Bățanii Mici/ Bățanii Mici	Bățanii Mici
70.	Kisborosnyó	-	Boroșnăulu micu ²⁷²	Boroșneul Mic	Boroșneul Mic

²⁶³ A település román nyelvű elnevezése 1733-ban jelent meg: Mertinus.

²⁶⁴ A település román nyelvű elnevezése 1733-ban jelent meg: Markos. 1877-ben a román nyelvű közösség Márkisu néven említette.

²⁶⁵ 1850-ben a román nyelvű közösség Ruzsfaleu néven említette.

²⁶⁶ 1850-ben a román nyelvű közösség Sarfaleu néven említette.

²⁶⁷ 1850-ben a román nyelvű közösség Szászfaleu néven említette.

²⁶⁸ 1850-ben a román nyelvű közösség Szint Lélek néven említette.

²⁶⁹ A település 1956-ban új elnevezést kapott: Poian.

²⁷⁰ 1808-ban jelent meg a román nyelvű helységnevé. A település 1930-ban, 1956-ban, majd 1960-ban új elnevezést kapott: Târgul Săcuesc, Tîrgu Secuesc, illetve Târgu Secuiesc.

²⁷¹ 1850-ben a román nyelvű közösség Batzon néven említette.

²⁷² 1850-ben a román nyelvű közösség Birisnyó néven említette.

71.	Kiskászon	-	-	-	_273
72.	Kispatak	-	-	-	_274
73.	Komolló	-	Comlău	Comlău/ Comălău	Comălău ²⁷⁵
74.	Kommandó	-	-	-	_276
75.	Kovászna	-	Covasna	Covasna	Covasna
76.	Kökös	Kinkişul ²⁷⁷	Kikiş	Chichiş	Chichiş
77.	Kökösbács- telep	-	-	-	Băcel
78.	Köpec	-	Copoţu	Chepeţ	Chepeţ ²⁷⁸
79.	Közéapajta	-	Aitonu de mijlocu	Aita de Mij- loc/ Aita Mijlocie	Aita Mijlocie ²⁷⁹
80.	Kurtapatak	-	Curtapata- cu ²⁸⁰	Curtapatac/ Valea Scurtă	Valea Scurtă
81.	Ladóc	-	-	-	_281
82.	Lemhény	Lemnie ²⁸²	Lemniiu	Lemnea/ Lemnia	Lemnia
83.	Lécfalva	Liatzfaleu	Leaţfalău	Leţfalău	Leţfalău ²⁸³
84.	Lisznyó	Lisnău ²⁸⁴	Lisnău	Lisneu/ Lisnău	Lisnău
85.	Lisznyópatak	-	-	-	_285
86.	Magyar- hermány	-	Hermanu- Unguresc	Hermanu Unguresc/ Herculian	Herculian ²⁸⁶

²⁷³ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Casinu Mic. 1972-ben új elnevezést kapott: Caşinu Mic.

²⁷⁴ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Valea Mică.

²⁷⁵ 1850-ben a román nyelvű közösség Komleu, illetve 1882-ben Comoleu néven is említette. A település 1956-ban új elnevezést kapott: Comolău.

²⁷⁶ A település román nyelvű elnevezése 1930-ban jelent meg: Comandău.

²⁷⁷ 1733-ban jelent meg a román nyelvű helységnév.

²⁷⁸ 1850-ben a román nyelvű közösség Copotz néven említette. A település 1972-ben új elnevezést kapott: Căpeni.

²⁷⁹ 1850-ben a román nyelvű közösség Ajtou néven említette. A település 1952-ben új elnevezést kapott: Aita Medie.

²⁸⁰ 1850-ben a román nyelvű közösség Kurtapatacu néven említette.

²⁸¹ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Lădăuţi.

²⁸² 1733-ban jelent meg a román nyelvű helységnév. 1850-ben a román nyelvű közösség Lemna néven említette.

²⁸³ A település 1956-ban új elnevezést kapott: Leţ.

²⁸⁴ A település román nyelvű elnevezése 1733-ban jelent meg: Liszneul.

²⁸⁵ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Lisnău-Vale.

²⁸⁶ A település 1932-ben, majd 1956-ban új elnevezést kapott: Herculan, illetve Herculian.

87.	Maksa	Moaksa ²⁸⁷	Macşa	Mocşa/ Mocşa, Macşa	Moacşa
88.	Málnás	Melnasul ²⁸⁸	Malnaşu	Malnaş	Malnaş
89.	Málnásfürdő	-	-	-	_ ²⁸⁹
90.	Márkos	Márkes	Marcoşu	Marcoş	Mărcuş
91.	Mátisfalva	-	Matişfalău ²⁹⁰	Marcăşu/ Mărcuşa	Mărcuşa
92.	Miklósvár	-	Micloşvar	Micloşoara	Micloşoara
93.	Mikóújfalú	Mikó- Ujfaleou	Mico Uifaleu	Micoufalău/ Micouifalău, Micfalău	Micfalău
94.	Nagyajta	-	Aitonu-Ma- re ²⁹¹	Aita-Mare/ Aita Mare	Aita Mare
95.	Nagybacon	-	Baţonu ²⁹²	Băţanii Mari	Băţanii Mari
96.	Nagy- borosnyó	-	Boroşnăulu Mare	Boroşneul Mare	Boroşneul Mare ²⁹³
97.	Nagypatak	-	Patacu Mare	Patacu Mare	Patacu Mare ²⁹⁴
98.	Nyáraspatak	Jaros	Jaros	Jaros	Jaros ²⁹⁵
99.	Nyújtód	-	Niuitodu ²⁹⁶	Niuitodu/ Lunga	<i>Lunga</i>
100.	Ojtoz	-	Oitozu	cătun Oituz	cătun Oituz ²⁹⁷
101.	Orbaitelek	-	Teleca	Teleca/ Telechia	Telechia
102.	Olasztelek	Oloszul	Olostelicu ²⁹⁸	Oleştelec, Olostelic/ Tilişoara	Tălişoara

²⁸⁷ 1733-ban jelent meg a román nyelvű helységnév.

²⁸⁸ 1733-ban jelent meg a román nyelvű helységnév.

²⁸⁹ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Malnaş-Băi.

²⁹⁰ 1850-ben a román nyelvű közösség Maffé néven említette.

²⁹¹ 1850-ben a román nyelvű közösség Ajtou néven említette.

²⁹² 1850-ben a román nyelvű közösség Batzon néven említette.

²⁹³ 1850-ben a román nyelvű közösség Birisnyó néven említette. A település 1956-ban új elnevezést kapott: Boroşneul Mare.

²⁹⁴ A település 1930-ban új elnevezést kapott: *Valea Mare*.

²⁹⁵ 1808-ban jelent meg a román nyelvű helységnév. A település 1956-ban, majd 1972-ben új elnevezést kapott: Iarăş, illetve Iarăşi.

²⁹⁶ 1850-ben a román nyelvű közösség Nutot néven említette.

²⁹⁷ A település 1930-ban új elnevezést kapott: *Oituz*.

²⁹⁸ 1808-ban jelent meg a román nyelvű helységnév. 1850-ben a román nyelvű közösség Olosztyelik néven említette.

103.	Oltszem	Ol-Czimir ²⁹⁹	Oltu	Oltu/Olteni	<i>Olteni</i>
104.	Ozsdola	-	Oşdolea ³⁰⁰	Oşdula/Oşdula, Ojdula	Ojdula
105.	Papolc	Papultz	Papolţu	Păpăuţ/ Păpăuţi	Păpăuţi
106.	Páké	Pakia ³⁰¹	Pakeu	Pakeu/ Pachia	Pachia
107.	Páva	-	Pava	Pava	Pava
108.	Réty	-	Reti	Reti	Reti ³⁰²
109.	Sepsi-besenyő	-	Beşinău	Beşineu	Beşeneu ³⁰³
110.	Sepsibodok	-	Bodocu	Bodocu/ Bodoc	Bodoc
111.	Sepsi-bükszád	-	Bicsadu	Bicsad	Bicsad ³⁰⁴
112.	Sepsi-kőrőspatak	-	Crişpatacu ³⁰⁵	Crişpatac/ Valea Crişului	<i>Valea Crişului</i>
113.	Sepsi-magyarós	-	Alung	Sepşi- Măgheruş/ Sepşi- Măgheruş, Măgheruş ³⁰⁶	Măgheruş
114.	Sepsi-martonos	-	Martinuşu ³⁰⁷	Martinuşu/ Fotoş	Fotoş
115.	Sepsi-szentgyörgy	-	Sepşi-Sân- Jiorzu ³⁰⁸	Sepşi- Sângeorgiu/ Sfântul Gheorghe	Sfântul Gheorghe
116.	Sepsi-szentkirály	-	Szin Kraj	Sâncraiu	<i>Sâncraiu</i>
117.	Sósmező	-	Poiana Sărată	Poiana Sărată	Poiana Sărată

²⁹⁹ 1733-ban jelent meg a román nyelvű helységnév.

³⁰⁰ 1850-ben a román nyelvű közösség Osdle néven említette.

³⁰¹ 1733-ban jelent meg a román nyelvű helységnév. 1827-ben a román nyelvű közösség Osdala Páké néven említette.

³⁰² 1850-ben a román nyelvű közösség Ritt néven említette. A település 1956-ban új elnevezést kapott: Reci.

³⁰³ A település 1960-ban, majd 1972-ben új elnevezést kapott: Pădureni, illetve *Pădureni*.

³⁰⁴ A település 1974-ben új elnevezést kapott: Bixad.

³⁰⁵ 1850-ben a román nyelvű közösség Kürös néven említette.

³⁰⁶ 1882-ben a román nyelvű közösség Magiarusiu néven említette.

³⁰⁷ 1850-ben a román nyelvű közösség Martonu néven említette.

³⁰⁸ 1850-ben a román nyelvű közösség Szint George néven említette.

118.	Sugásfürdő	-	-	-	_309
119.	Szacsva	-	Saciva	Saciva/ Saciova	Saciova
120.	Szaramás	-	-	Sărămaș	Sărmaș
121.	Szárzajta	-	Saraz-aita ³¹⁰	Saraz-aita/ Aita Seacă	Aita Seacă
122.	Szemerja	-	-	-	_311
123.	Szentiván- laborfalva	-	Laborfalău și Sân-Ioan	Labor-falău- Sânt-Ion/ Sântion-Lunca	Sântionlunca
124.	Szentkatolna	-	Sân-Katol- na ³¹²	Sânt-Catol- na/Cătălina	Catalina
125.	Székely- petőfalva	-	Petefalău ³¹³	Petefalău/ Peteni	Peteni
126.	Székely- száldobos	-	Saldoboșu	Saldăbuș, Saldoboș/ Săldăbaș, Doboșeni	Săldăbaș, Doboșeni ³¹⁴
127.	Székely- tamásfalva	Tamasfaleu	Tamașfalău	Tamașfalău/ Tămașfalău	Tămașfalău
128.	Szitabodza	-	-	Sita-Buzău ³¹⁵	Sita Buzăului
129.	Szotyor	-	Sotioru ³¹⁶	Sotioru/ Coșeni	Coșeni
130.	Szörcse	Szurtse	Surce	Surce/ Surcea	Surcea
131.	Tálpatak	-	-	-	_317
132.	Uzon	-	Uzunu ³¹⁸	Ozun	Ozun
133.	Uzonkafürdő	-	-	-	_319

³⁰⁹ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Șugaș-Băi.

³¹⁰ 1850-ben a román nyelvű közösség Ajtou néven említette.

³¹¹ Még azelőtt Sepsiszentgyörgy részévé vált, hogy román nyelvű elnevezést kapna.

³¹² 1850-ben a román nyelvű közösség Kata néven említette.

³¹³ 1850-ben a román nyelvű közösség Petőfaleu néven említette.

³¹⁴ 1850-ben a román nyelvű közösség Dobás néven említette. 1932-ben új elnevezést kapott: Doboșeni.

³¹⁵ 1882-ben a román nyelvű közösség Sitabuzeu néven említette.

³¹⁶ 1850-ben a román nyelvű közösség Szotyro néven említette.

³¹⁷ A település román nyelvű elnevezése 1954-ben jelent meg: Schedoasa. 1956-ban új elnevezést kapott: Scărădoasa.

³¹⁸ 1850-ben a román nyelvű közösség Uzonu néven említette.

³¹⁹ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Ozunca-Băi.

134.	Vargyas	-	Vargiașu ³²⁰	Varghiaș/ Vărghiaș	Vărghiaș
135.	Vesszőstelep	-	-	-	_321
136.	Virágos- patak	-	-	-	_322
137.	Zabola	Zabala	Zabola	Zăbala	Zăbala ³²³
138.	Zabrató	-	-	-	_324
139.	Zalán	-	Zolanu	Zălan	Zălan
140.	Zalánpatak	Gleserie	Glășărie	Zălanpatac	Valea Zălanului
141.	Zágon	Zagun	Zagunu	Zagon	Zagon
142.	Zágon- bárkány	-	-	Bărcan	Bărcani ³²⁵
143.	Zoltán	-	Zoltanu	Zoltan	Zoltani ³²⁶

³²⁰ 1850-ben a román nyelvű közösség Korb néven említette.

³²¹ A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Lunca Ozunului.

³²² A település román nyelvű elnevezése 1956-ban jelent meg: Floroia Mare.

³²³ A település 1930-ban, majd 1932-ben új elnevezést kapott: Zabala, illetve Zăbala.

³²⁴ A település román nyelvű elnevezése 1941–1956 között jelent meg: Zăbrătău.

³²⁵ A település 1932-ben új elnevezést kapott: Barcani.

³²⁶ A település 1956-ban új elnevezést kapott: Zoltan.